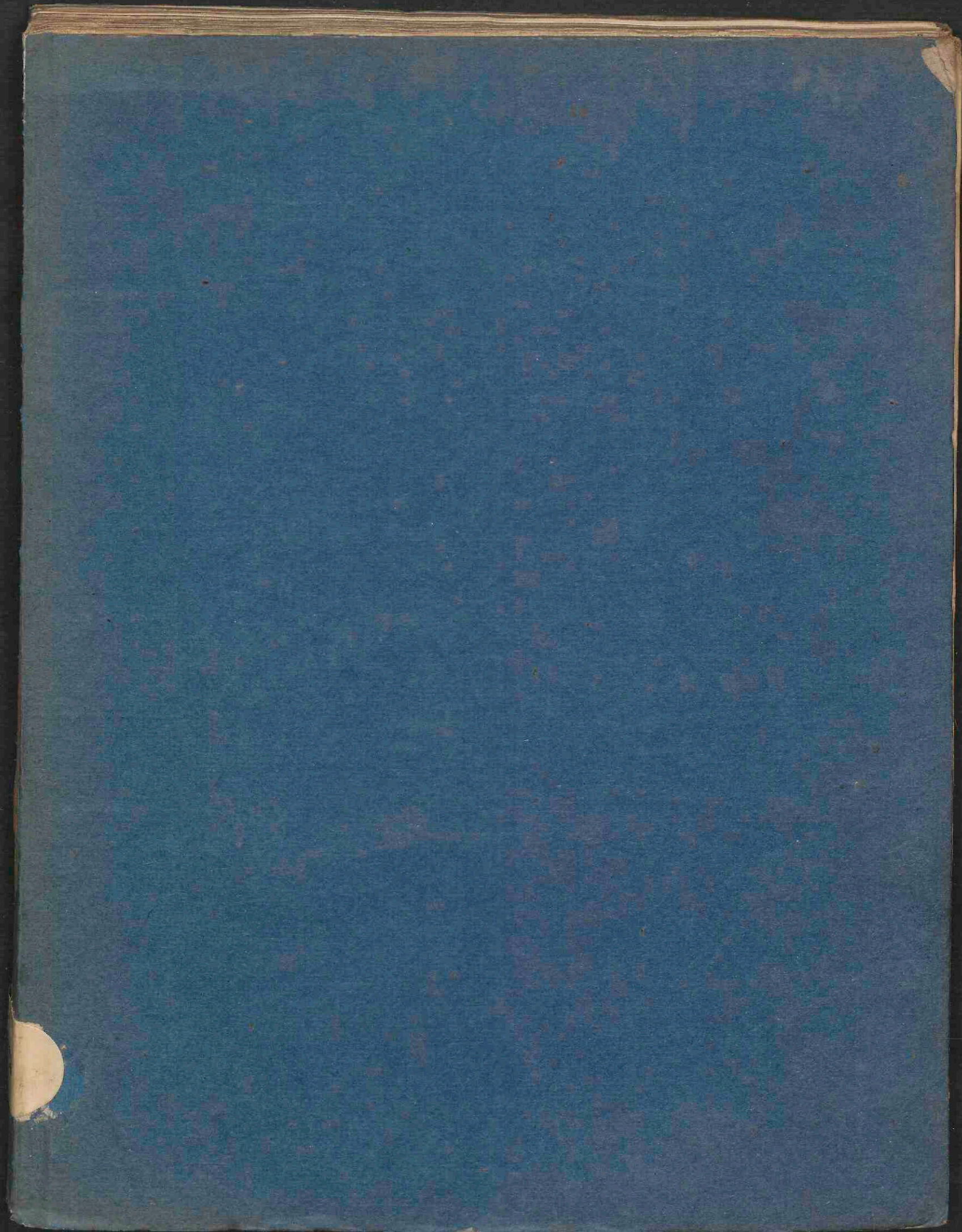

Verblijf te Parijs in 1815, 2 september - 31 oktober 1815

<https://hdl.handle.net/1874/275173>

IV. R. 18.

Hss. Ackersdijck.

2

T. 1316

Hs.

4 L 18

Aanteekeningen betrekkeelyk myn
verblyf te Parys in 1815.

Sept. 2. Zaterdag. Van Ennevy naar Parys vertrok.
ken. In + Palais royal gewandeld. In +
Cafe des Arcades geweest. Aan de bank N° 9 en
op het Bal N° 18 geweest.

3. Zondag. Een domestique de place aangenomen,
en een Calèche voor dien dag gekund. Bij
Lortoni ontbeten. + Hotel des Invalides ge-
zien. In de Kapel der Suiherien de mis bij-
gewoond; den koning gezien. Gereden over
+ Champ de Mars, door de Champs elisées, over
de pont de Lénax enz. Bij vier in de rue
Rivoli gezeten. In den tuin des Suiherien ge-
wandeld, den koning aan + ken. ter gezien.
i. Avonds in Rivoli geweest.

4. Maand. In de Jardin chinois geweest. Bij
den jardin des plantes ontbeten. Den jardin
des plantes, de diergarde, + Musée d'Histoire
naturelle, + Cabinet d'Anatomie comparée
gezien. De Morgue gezien. i. Avonds
in + Theatre françois Laine en Un retour
de Jennespe zien spelen.

5. Dingsd. Bij Lortoni ontbeten; Gordon ontmoet.
De Panoramas gezien. + Museum du Louvre
gezien. Story vertrekt. In de Academie
royale de Musique (grote opera) Les Pretendus,
L'enfant prodigue, ballet, zien spelen. In
+ Cafe Montansier (No la Dais) geweest.

Sept. 6. Woensdag. In de Rotonde ontbeten. Eindelijk
weest, den Doctor gehad, en geschreeven. Kleders
meer kopen. Met Hofman by Vey in
t Salais-royal gegeten. 's avonds in Ruzien
geweest, alleen.

7. Donderd. In de Rotonde ontbeten. t Pantheon
gesien, den heer Maron ontmoet. Twee stuk-
ken van David gesien. Met den heer Maron in
twee atelier van schilders geweest. By de Eglise
provençale gegeten. 's Avonds in Livoli
geweest.

8. Vrijd. Bij Fontoni outb. t Salais Bourbon,
of van t Corps legislatif, nu van de Chambre
des Deputes, gesien. Het Salais de Luxem-
bourg, of van den Senaat, nu van de Cham-
bre des Pairs, gesien. 's Avonds in t Theatre
français Andromaque en de Gladiateurs zien
spelen.

9. Zaterdag. In de Rotonde outb. De fabriek der
Gabelins; de kerk de Notre Dame; t Musée
des Monuments Français; de Halle aux Bleds;
en de Marche a Fontaine des Innocents, gesien
In t Carreau slegt gegeten. 's Avonds in
t Odéon Il fanatico in herlona zien spelen.

10. Zond. Naar huis geschreeven. In de Rotonde outb.
Bij de Maron te kerk geweest. In t Cafe de
Chartres ^{met} Van Dam, Soelman en Barneveld ge-
geten. Met de twee laatste naar de kermis

3.

to St Cloud gereden. 's Avonds raand in Livoli
geweest.

sept. 11. Maand. In de Rotonde ontbeten. De koninklijke
boekery gezien. Het Cimetièrè Mont-Denis en
aldaar 't graf van Deslille gezien. Op de Boule-
vand gegeten. 's Avonds bij Franconi geweest.

12. Dinsd. In de Rotonde ontbeten. 't Conserva-
des Arts et métiers gezien. In de Catacombes
geweest. Het Poelman bij Véry gegeten, en
's Avonds in 't Spectacle de M Comte geweest.

13. Woend. Een purgatie ingenomen, niet
voor laat uitgegaan. Het Poelman
de tapptfabriek der Savonnerie meken
zien. 's Avonds in het Théâtre Français
Cinna en La belle fermière zien spelen.

14. Donderdag. In 't Bois de Boulogne met
Poelman vry slegt gegeten. 's Avonds
in Ruygieri geweest.

15. Vrijd. In de Bains Chinois geweest, al-
daar ontbeten. Gewandeld. By Lam-
bert gegeten. In 't Théâtre Faideau
Jean de Paris en Ma tante Aurore
zien spelen.

16. Zaterdag. In den tuin der Tuileries ontbe-
ten en gewandeld. Naar huis geshre-
ven. In de rue Bourbon voor 32 sous
zeer slegt gegeten. 's Avonds in het

4
Théâtre Français Molière en La Gageu.
re impèrval zien spelen.

Sept. 17. Zond. By Tortoni ontbeten. In 't ora-
toire geweest, ik weet niet wien horen
prediken. Thuis wat gerekenen. Het
kennissen van Paelman by de Finances pro-
venceaus gegeten. 's Avonds in den jaar-
din turc en op de Boulevard Cablentz
gewandeld.

18. Maand. Naar Versailles geweest.

19. Dingsd. In 't Café Hardy ontbeten.
Naar 't Champ de Mars en door de Champs
élises gewandeld. De Ecole militaire
en 't abattoir Grenelle gezien. In de
bibliothek der Invaliden handschriften
gezien. 's Avonds in 't Palais-royal gewan-
deld, verder thuis geweest.

20. Woensd. By Tortoni ontbeten. Naar de
Drukkery van Didot geweest. Vergeefs
aan 't Arsenaal geweest. 's Avonds
in de grote opera Trajan zien spelen.

21. Met Stoy en Paelman by Tortoni ontbeten.
Naar den Montmartre geweest, de Tele-
graaf en 't kerkhof gezien. De stercotype-
drukkery van Didot gezien. 's Avonds

op't Concert van Me Catalani in het Theatre
Favart geweest, daarna aan de Bank.

Sept. 22. Vrijd. Bij Tortoni ontb. Naar huis geschree-
ven. In't Museum van Schilderijen geweest.
By Davoine en Drevet gegeten. 's Avonds
in't Theatre Francais Britannicus en Caro-
line tien spelen. Op't bal N° 18 geweest.

23. Zaterdag. Bij Tortoni ontbeten. t. Hotel Dieu,
de Fontein van den Olifant en de Manufact-
ure de glaces gezien. In de Rocher de
Cancalle gegeten. In het Theatre Fran-
cais Tartuffe en Les rivaux d'entrêmes
zien spelen. 's Avonds aan de Bank
geweest.

24. Zond. Bij Tortoni ontbeten. Vergeefsh-
aan de post geweest. Het Pantheoncorama
meren zien. Door de Champs élysées
enx gereden. In't Café Riche gegeten,
in't Café de la régence koffie ge-
dranken. Een wandeling gedaan.
's Avonds aan de bank geweest.

25. Maand. In't Café de Chartres ontbe-
ten. Het Poelman op de Diligence
naar Pontoise vertrokken, om twee
paarden te halen.

26. Dinsd. Terug naar Parijs. Te St. Denis
ontbeten. Bij Hardy gegeten. In

het Theatre de la Variété La famille
des Innocens en Jaerisse chef des
brigands tien spelen.

Sept. 27. Woensd. By Tortoni ontbeten. Een brief
uit Pontoise ontvangen. Geschreeven. Bij
Davinne en Prevot gegeten. In het
Theatre Francais La Metromanie en
Les deux Freres tien spelen. By Hardy
nogt meer en eten.

28. Donderd. De overste Boneel komt
naar mij vragen. By Tortoni ontbeten.
Om 12 uren vergeefsch by den oversten
geweest. Bij Very vroege gegeten. Door
t Bois de Boulogne naar Sevres gereden.
1 Avonds in Café anglais geweest.

29. Vrijd. Bij den oversten en bij den generaal
Fryp geweest. Het Paelman boodschappen
gedaan. By Massinot vroege gegeten.
Paelman vertrekt: hem te paard een
eind ver gebracht. 1 Avonds in het
Theatre de la porte St Martin de Pie
volense en de Frateliere du Loiret tien
spelen.

30. Zaterdag. By Tortoni ontbeten. Schijn wat aan
getekend. In t Museum geweest. By Dav.
Hainne en Prevot gegeten. 1 Avonds geween.
Veld, vroege naar bed gegaan.

Oct. 1. Zond. By M. Eijfor geweest. In t Oratoire geweest. In verscheide kerken geweest. Op de Boulevards gewandeld. By Des. en Pres. geg. 's Avonds in de Operes (Academie royale de Musique) de Le Vin du Village, Le Laboureur chinois, en L'Heureux retour sien spelen.

2. Maand. In den jardin des plantes aan ^{de} tacterie siijfe ontbeten. Lang in den tuin gewandeld, alles gezien. En les oes de Géologie van M. Fajard St. Fond bijgewoond. Het Hospice de la Salpêtrière gezien. In pension gegeten. 's Avonds an Théâtre français Le Méchant en Les deux pages sien spelen.

3. In de Rotonde ontbeten. Te paard naar St Cloud gereden. Des Duc en Duchesse d'Angoulême en den Duc de Berry gezien. Het kasteel van St Cloud en de fabriek van Sévres gezien. By de Finances provençaux gegeten. 's Avonds komt Story. Met hem in t Café des Mille colonnes tee gedronken, gewandeld en aan de Bank geweest.

4. Woensd. Saam by Lortoni ontbeten. Het Magazyn van Barcelona van de fabriek van Sévres gezien. Vergeetah aan de post geweest. Naar huis geschreven. By Des. a Pres. gegeten. 's Avonds an Théâtre français Le Cid en L'Ob. stacle impresu sien spelen.

8
Oct 5. Donderdag. In t Cafe' anglois ontbeten. In
paard naar Bicetre genceest, met mijn
paard gevallen. Het observatoire gezien.
By Des. & Pres. gegeten. 's Avonds met C. Schader
en Metscher in t Spectacle de M. Robertson
genceest.

6. Vrijd. Naar huis geschreven. Aangetekend.
Gewandeld, de meeuw beurt gezien. In pensie
gegeten. 's Avonds in t Theatre de la porte
St Martin, La Bateliere Du Loiret en La Grille
de Fingal sien spelen.

7. Zaterdag. Aan Poelman geschreven. In t palais
des beaux arts de Galerie d'Architecture ge-
zien. De marche' au gibet, t Palais de Justice
& La Ste Chapelle, de Cite', de place Dauphi-
ne & de Fontaine des arts, de marche' aux
fleurs enz. gezien. By Riche gegeten. 's A.
Vonds in den jardin turc en in t Cafe' Apollon
geweesit.

8. Zond. In de Batonde ontbeten. Naar Pon-
toise gereden; te Franconville een brief ge-
vonden.

9. Maand. Van Pontoise terug gekomen.
By Des. & Pres. gegeten. 's Avonds t Cosmo-
rama gezien, en gewandeld.

10. Dingsd. By Fontain ontbeten, aangetekend
en naar huis geschreven. Gewandeld.

9.

In pension gegeten. 's Avonds 't spectacle de
de Robertson bijgewoond.

Oct. 11. Woensd. In 't Cafe de Chartres waarm
ontbeten. de Ecole de Medecine, 't Hos-
pice de la Maternité en dat der Enferm
Frouws gezien. 's Avonds in het Theatre de
l'Ambigu comique M^le de Valnoir en
Abenhamet ou les heros de la Grenade
zien spelen.

12. Dond. Met Schadee en Ketscher naar
Malmaison en naar St Cloud genceest.
Te St Cloud gegeten. 's Avonds an Theatre
français Les Templiers en Ninive zien
spelen.

13. Vryd. In de Rotonde ontbeten. Frans
wat aangezekend. L'école de Droit, en
L'hospital Cochin gezien; aan verscheidene
Hospices vergeefsich genceest. In pension
gegeten, 's avonds gebleven.

14. Zaturd. Hospice des Quinzevingts en de In-
stitution des jeunes aveugles, de marché
beaucouir, quai de la grève, Eglise St Germain
en St Paul, de place Royale, de Rotonde
du Temple, 't Palais du Temple, 't Hospice
des orphelins enz. gezien. By des & Dret
gegeten. 's Avonds in de Vandeville Le Pompe-
funèbre; Le Courtisan en L'Auberge zien
spelen.

Oct. 15. Zond. In de kerken van St. Paul en van
St. Louis geweest. In de hervormde kerk
in de rue St. Antoine geweest. Vergade-
ring van de Sociéte philotechnique bijge-
woond. By Davainne en Prevot gegeten.
s Avonds in het Theatre de la porte St.
Martin La Bateliere du Sainet en
Jean Bart zien spelen.

16. Maand. Visite van den heer William ge-
had. Saam by Tortoni ontbeten. Den jar-
den Monceau, Eglise St. Philippe du Boule-
de Pompe a fen de St. Denis, en t Elisee
Bourbon gezien. By Dav. & Prev. gegeten.
In het Theatre francais Lurcaet & Le Con-
teur zien spelen.

17. Dinsd. In de Rotonde ontbeten. In de
Institution des sourds-muets geweest.
Kerk van St. Etienne du mont gezien. Biblio-
theque de Ste Genevieve en de Halle aux
vins gezien. By Dav. & Prev. gegeten.
s Avonds in de Opera Les Bayaderes zien
spelen; Daar na in t Cafe Montansier
punch gedronken.

18. Woensd. In de bains Poithvin bij de pont royal
geweest, aldaar ontbeten. Om zwane ver-
koudheid thuis gebleven. By Dav. & Prev.
gegeten. s avonds thuis bij t vuur gese-
ten en tee gedronken.

Oct. 19. Donderd. In de Rotonde ontbeten. Een loo-
 je voor het Spectacle van 's avonds gehaald.
 Een brief van huis ontvangen, dadelyk be-
 antwoord. Een wandeling gedaan. Bij Da-
 vaine en Prevot met een heer Williams gegeten.
 's avonds in de grote opera voor benifice
 van Falma Hamlet, s' Hakespear amourensen
 Le retour de Zephyr, ballet, zien spelen. Op
 het bal N. is ryst en eten.

20. Vrijd. Grote toer te paard gereden. Bij Har-
 dy gegeten. 's avonds in het Theatre de la
 Gaite Le Sabre de bois en Vincent de
 Paule ou l'illustre Galerien zien spelen.

21. Zaturd. Noeh zeer verkouwen. Thuis ontbe-
 ten, geschreeven en aangezekend. In t. Mu-
 seum geweest. In t. Cafe' de chartres gegeten.
 Een wandeling gedaan; verder thuis geweest.

* In de Citaminet hollandais tee gedronken.

22. Zond. In de Rotonde ontbeten. In de Eglise
 de St Roch en in t. oratoire geweest. Con-
 cert van t. Conservatoire bijgewoond. Bij
 Hardy gegeten. In de Opera La Vestale en
 Telemaque, ballet, zien spelen.

23. Maand. Om verkoudheid laat opgestaan.
 In t. Cafe' de la regence ontbeten. Thuis
 aangezekend. Een wandeling gedaan.
 Bij Dav. a Prev. gegeten. In het Theatre
 de la Variete' Le valet ventriloque,

Le Sauveur et le financier, Les Anglais pour rire, en Joerijfe corrige sien spelen.

Oct. 24. Dinsd. By de Rotonde ontbeten. In 't Musée des Monuments françois geweest. Den tinn van 't Luxembourq doorgevan, deld. In de kerk van St. Sulpice, in 't Hospice des ménages en in dat des Incu, rables femmes geweest. Het Hospitaal de la Charité gezien. Bij Dav. & Pres. ge, geten. 's Avonds an Theatre françois Le legataire universel en L'épreuve nou, velle sien spelen.

25. Woensd. By Tartoni ontbeten. Thuis gelezen en geschreven. het weder was zeer vlegt. Bij Dav. en Pres. gegeten. In 't Palais-royal gevan, deld. 's Avonds in het Théâtre Favars Semira, mide sien spelen.

26. Donderd. In de Rotonde ontbeten. Thuis gelezen en geschreven. Een wandeling gedaen over de Vinckmarkt enz. De cour batave gezien. Bij Dav. & Pres. gegeten. 's Avonds an theatre françois Iphigénie en Andide, en Les folies amoureuses sien spelen.

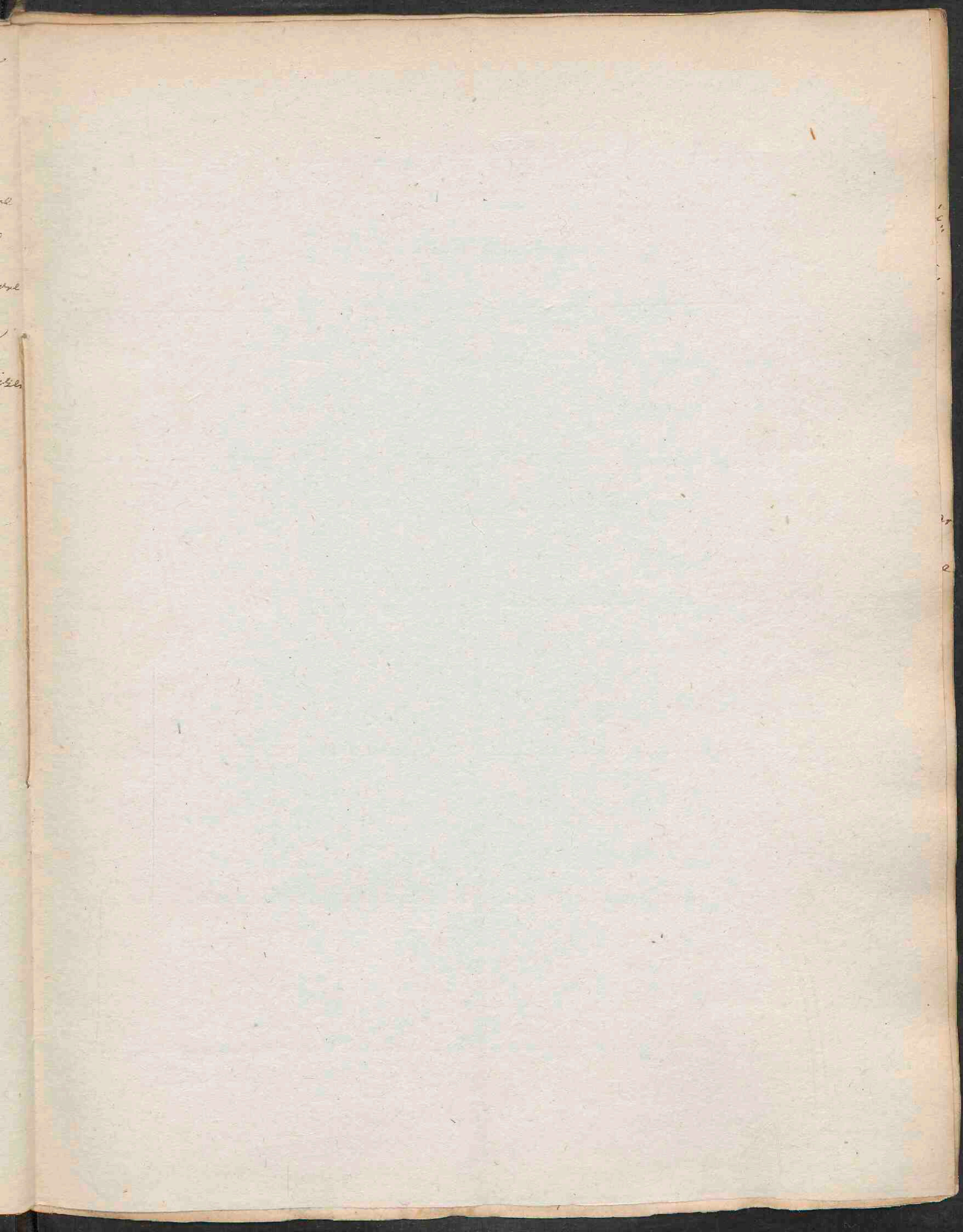
27. Vrijd. In de Rotonde ontbeten. De repetitie van de seance van 't Institut bygewoond. Thuis gelezen en aangezekend. Bij Dav. & Pres. gegeten. 's Avonds in de Examinet hollandais tee gedron, ken. verder thuis geweest, by 't vinn.

13
Oct. 28. Zaterdag. By Fortoni ontbeten. De Geer ont-
maet. By Wouderberg gemeest. Nij naar het
Vertrek der belgische schilderyen geïnformeerd.
De séance publique van de classe des beaux
arts van 't Institut bygewoond. Met Woude-
berg en De Geer by Dav. & Pres. gegeten. 's Avonds
in 't Théâtre de la Variété. Le remouleur et
les Mennières; Une heure de Joconde, Les trois
glaises pour rire; & Le sacretier et le finan-
cier zien spelen. By Verry gesoupeerd.

29. Zond. In de Botonde ontbeten. Thuis aange-
tekend en myn baal in orde gebragt. De
tentoonstelling in 't Institut gezien. Vengespe
van de Ambassade gemeest. Een wandeling
gedaan, de kerk Notre Dame des Victoires
en die van Ste. Eustache gezien. By Verry
gegeten. In 't Théâtre français Oedipe en
Le barbier de Seville zien spelen. In 't
ryst gegeten.

30. Maand. Naar 't vertrek der schilderyen
meren vernemen. In 't Café du Montblanc
ontbeten. Op nieuw naar de schilderyen.
Boodschappen gedaan; by de bakker-
pers gemeest. By den Ambassadeur en
naderhand by den generaal kwartiermeester
om een rijkaart gemeest. By Dav. & Pres.
gegeten. Hader by den heer Klingerland
gemeest. Boodschappen gedaan. In de
mille colonnes rust gegeten. Opgepakt.

Oct. 31. Dinsd. Vroeg opgestaan; mijn goed
 opgepakt en mijne schulden betaald.
 In de Rotonde ontbeten. Om half
 twaalf weggeeden. Buiten de barriere
 de Launillette het reservoir du Canal
 de l'Ouzy gezien. Verder naar Louvre
 gereden, waar ik het corps gevonden
 heb, waarmede ik tot Mons denk te reizen.

Vertrek

Na dat ik reeds lang had uitge-
zien naar een verlof, om voor eenige
dagen naar Larys te gaan, ver-
kreeg ik zulk onoverwagt met
mijn vriend Story donderdag 31
aug. Dadelijk bezorgden wij
ons goed en onze paarden en
reden naar Poutoise, maar daar
komende vernamen wy, dat een
nevou, die zaterdag daar aan
plaats maect hebben, ons ver-
trek onmogelyk maakte. De be-
lofte, dat wy dien zelfden dag
noch zonden kunnen vertrekken,
verminderde onze teleurstelling,
en wy waagden met geduld
den gemenschten dag af, dat
wy de grote stad zien zonden.

Zaterdag 2 Sept.: na t'aflopen
der nevou reden wy op een kar
in de brandende row naar Pon-
toise, aten daar lekker maar

duur en verstrooken om drie
uren met den postwagen naar
Larvs. Ongelukkig zaten wy
met noch een man achter in de
Cabriolet, waar de kon ons
aankomend in 't gezicht scheen.
Dit en een verschrikkelyk
stof maakte de reis zeer onaangenaam;
zoo dat wy ons saven
zeer vermoeid aankwamen.

Wy verlieten den postwagen aan
de Porte de St. Denis en reden
met een fiacre naar 't Hôtel
de Vendôme.

Onder weg waren wy gepas
seerd door Francouille, een
helijk naar dorp, waar wy te vo-
ren reeds overnacht hadden.
Lannois, niet veel beter, daar
lagen de Amsterdamsche Vry-
willigen; vervolgens door Ep-
nay, noch een klein stadje of
dorp, dat weet ik niet.

Daarna waren wy gekomen
 door Saint-Denis, dat 2 meilen
 van Parys heyt, het is eene kleine
 stad, die een levendig en vrolijk
 voorkomen heeft; van dezelfde ka-
 pel ont: konden wy in 't doorpaf-
 teren niets zien.

Lindelyk reden wy door Chapelle,
 een vry groot maar telyk mor-
 tig dorp, dat aan de Franfbourg
 Saint-Denis sluit.

De weg is overal uitmuntend
 goed bestraat en naby Parys zeer
 breed; maar velden goed beplant.

Aankomst. De aankomst te Parys door 't
 Franfbourg Saint-Denis wordt ge-
 zegd een van de fraaiste te zyn;
 de straat is zeer breed en vry
 regt, maar dit is ook al; de
 huizen zyn er niet mooi.

Van de porte de St. Denis zagen
 wy toen niet veel; ik heb derelue
 naderhand dikwyls gezien.

4.
Het is een triumfboog over de over-
winningen van Lodewyk de XIV op
ons vaderland. Men vindt er de
beschrijving van in den Condauteur
de l'Etranger à Paris, van Marchan
p 106. en in het Manuel du Voya-
geur van Villiers p 32.

Salon-royal. Na onze aankomst gingen
wy dadelijk in 't Salon-royal wan-
delen. De eerste aankomst
aldaar is voor een vreesdelling
betrouwend. De galerijen en de
tuin waren intusschen vol,
zoo deed wy ons in de menigte
verloren. Van allen kant omring-
den ons voorwerpen, die den aan-
dacht tot zich trokken.

Ik was te veel vermaeid om
van deze eerste wandeling veel
genot te kunnen hebben. Ik
heb naderhand het Salon-royal
noch zeer dikwyl doorwandeld
maar behoeft tot mijne herin-
nering niet van hetzelve aan

te tekenen, dewyl ik de geschiedenis en beschryving van 't balue wy nauwkeurig vinden kan in den Conduiteur. p. 152, en in 't Manuel p. 76.

Hermitte de la Ch. d'Anton 92. p. 231.

Cafe des aveugles. Wy berochten noch dien avond het Cafe des Aveugles, 400 ge., naamd omdat er een Orchest is, 't geen steeds door blinden beset is. Het is een onderseand gemelt daar 't steeds nacht is; het is met spiegels rondom versierd, het geen noch al eenen aardige uitwerking doet. Men had ons gezegd, dat er in dit koffie-huis doorgaans zeer mooie vrouwen waren; wy hadden het geluk niet van eenen enkelde te zien die slechts te meelyk was.

De bank N° 9
Banl. N° 10.

Daarna gingen wy noch even naar de bank N° 9. en naar 't bekende bal dat daar by is;

geen van beide vond ik zeer beha-
lyk; ook waren er dien avond
weinig menschen. Ik heb mij
niet veel lust gevoeld om er op
nieuw naar toe te gaan.

Zondag den 3 september. Wij namen
een domestique de place aan voor
4 francs daags; en huurden voor
dien dag een Caliche die ons 28
francs kostte.

Tortoni. Wij begonnen dien dag met te ont-
byten by Tortoni, een der vermaard-
ste koffie-huizen, op de Boulevard
des Italiens. De levendigheid van
dien stand is intnemend, en daar
de straat zeer breed en met bo-
men beplant is, kan men in der
daad geen vrolyker gelegenheid
voor een koffie-huis bedenken.

Boulevards. De Boulevards zijn over 't alge-
meen te gelyk wandeling en
straat. Zy maken eenen kring
door de gehele stad, en zijn zeer

breed, met bomen, en op vele plaat-
ten met zeer fraaie huizen bezet.

Coblentz.

Den gedeelte der Boulevards noemt
men Coblentz en is eene verzamel-
plaats van wandelaars tegen en ge-
durende den avond, maar hier
van zal ik naderhand noch spre-
ken.

Over den oorsprong en den aard
der Boulevards, zie den Conducteur
p. 286 en 't Manuel p. 13.

Hôtel des invalides. Na 't ontblyt zijn wij 't Hôtel des
invalides gaan zien. Zulks deed
mij byzonder veel genoegen; de
prachtigheid en gaede inrichting
van dit gebouw is intnemend.
Ik zal niet trachten tot mijne
herinnering hetzelve te beschryven,
dewyl zulks vry naauwkeurig
gedaan is in den Conducteur p. 165;
en in 't Manuel p. 88.

Onze geleider zeide ons, dat het
getal der invalide soldaten 4000,

8
en dat der officieren noch geen 2000
beliep.

De opmerking kwam by my op, dat
een getal van 6000 krygslieden, die
hier versorgd worden, niet zeer
groot is op dat der outzackelyke
legers, die in de laatste oorlogen
ongelukkig zijn geworden.

De wyre, waarop deselve hier
onderhouden worden, is prachtig
en kortbaar. De gehele inrigting
is treffend schoon; behalve het
gebouw bewondert men de orde
en de zindelykheid, die in het
zelve heerscht, byzonder is dit
merkwaardig in de keukens, waar
voor 200 vele menschen eten
bereid wordt.

Men troude om twee ketels, in
elk van welke 1200 pond vleesch ge-
stoofd wordt, andere, waar in
men 240 pond groente te gelyk
stooft; en roosters waarop 500

9.
kavungen gebraden worden.

Elk der invaliden krygt een fte. wijk
daags. Zy slapen in grote zalen,
elk afzonderlyk en by elk bed
staat een kist, waarin zy hun
goed plaatsen.

Zij zyn aan geen andre order ge-
bonden dan om 's avonds niet
na elf uren t'huis te komen.
Elk doet wat hy goed vindt, zoo
dat de meeste noch wat zaken
te verdreuen; want voor zak-
geld wordt hun maar veertig
sous 's maands uitgekeert.

De ziekenvertrekken zyn ook
intnemend zindelyk; elke zieke
ligt in een ledikant met helder
witte gardynen, en wordt opge-
past door soeurs hospitalieres,
die zich daar alleen mede bezig
houden; er is eene afzonderly-
ke keuken, waar de spijz voor
de zieken bereid wordt.

In de kerk en in den dom vond men
geene vaandels meer, de begen van
Frederik was ook door de Fransen
teruggenomen, men was bezig de
akenden in den dom tegen helien te
verwifelen en de namen dergenen
die van Napoleon ere-tabels ont-
vangen hadden waren van de
planken intgewischt. Dit alles
konde men duidelyk merken, dat
geen planier deed aan de bewoners
van t' Hotel.

Tuileries.
Kapel, His
de Koning.

Om half een zyn wij naar de Tuileries
gereden, de mis van den ko-
ning stond juist te beqrinnen,
met maicite kwamen wy in de
kapel. Dese lue is grootch en
eenvondig. Op vele plaatsen zyn
noch adelaars en N. H., die aan
de regering van Buonaparte
herinneren. Aan den zolder is

11.
een intmuntend schilderstuk van
Gérard: het verbeeldt den afloop der
bataille van Antwerps. Wij kon-
den ons niet versadigen van het
zelve te beschouwen.

Wij bevonden ons boven op de galle-
rij. De koning met Zyn geslacht
en staet waren ook op deselve
tegen over het altaar geplaatst.

Ik heb hem driemaal even gezien
telkens heel of half geenevende:
overigens heeft hy de indruk-
king van gaetheit op Zyn gelaat.

Na de mis, die weinig het voorko-
men van godsdienstoeffening had,
zagen wy noch eenige zalen on-
der anderen die der Maarschalke-
nieren men de beeltenissen van
al Bonapartes maarschalke-
geschilderd ziet. Ik verwonder-
de mij onder al die grote krygs-
mannen zoo weinig te zien die
eene innemende fraaije houding

en goede gelaatstrekken hadden;
er waren er verscheidene, waaraan
men stellig het tegendeel opmerkte.

Wij zagen ook noch houtsien, een
tenger man, met grijz haar, en
zonder iets bijzonders in zijn voor,
komen, en den Duc de Berry, een
klein mannetje met een on-
aangenaam gezicht.

Wij namen ons voor, om wanneer
de koning zoude uitgeleden zijn,
het paleis eens geheel van bin-
nen te zien.

De geschiedenis en de beschrijving
van 't Palais des Eileries, en van
de Arc de Triomphe, die er voor
staat, vind ik in den Conducteur
p 136. en in 't Manual p 59.

Wij neder noch over 't Champ
de Mars, de brug van Jena, en
een gedeelte der Champ-élysées.
Hierover naderhand.

Very.

Daarna gingen wij by Very fraises
aan den tuyn der Tuileries eten. De
meelde en de verscheidenheid der
spysen, die men by dien restaurant
vondt, is uitnemend; dit
maakt, dat het gezelschap door-
geens van de eerste soort is:
er aten vele Engelsen, onder
andere eene vrouw, die een
buitengewoon aangenaam
gericht had, eenige dagen daar-
na heb ik ze met Lord Wellington
toen in deselfde loge in de Opera
zien zitten. Wy vertelden by
Very 28 francs, dat was voor
daar zeer matig.

Tuin der Tuileries.

Na het eten wandelden wy lang
in den tuyn der Tuileries, daar
het zeer levendig was.

Tot myne verwondering zagen
wy op verscheide plaatsen ons
bekend Patertje langs den kant der

26
ten, maar het waren meest kin-
den of menschen van de minste
klasse.

De Koning. De koning verstaande zich tegen
den avond aan 't venster, en wies
met een zeer levendig gezeg be-
groet. Hy groette het volk met
veel uitdrukking van goedheid

Tivoli. Den avond brachten wij doot in
Tivoli; dat is een grote verlichte
tuin, waar men allerlei spelen,
muziek, koorde dansen, bal, mus-
werk enz: tot de poppenkast
vindt, tot amusement der Pa-
rijsenaren. Er waren veel men-
schen en wy gingen zeer vol-
daan over onzen avond naar hin-

Maandag 4 sept.

Bains chinois. Dien dag begonnen wy met
naar de Bains Chinois te gaan,
dese behoren onder de fraaiste

baden van Larqs. Conducteur p. 225.

Wy betaalden voor elk 3 francs.

Jardin des plantes.

Na 't bad neder wy naar des Jardin des plantes en namen in den aantrek van dewelken een Dejeuner à la fourchette, het geen ons te gelijk voor middageten strekte.

In den tuin zagen wy eerst de levende dieren, die zeer belangrijk zijn, maar toch niet in 't groot getal als ik verwacht had. Het kabinet van natuurlijke historie ging alle verwachting te boven; 't was ook dat van de Anatomie comparée. Het spreekt ons zeer, dat de tyd ons niet toeliet met meer studie alles te zien. Wy merkten in 't voorbygaan, onder anderen op den Giraffe opgeset, de beendieren van den Mastodonte enz.

De zoo genaamde Zwitsersehe vallei viel zeer tegen.

Ik heb eene beschryving gekocht van 't merkwaardigste in de Dier

geerde en in 't kabinet van natuurlyke historie; maar die is niet zeer nauwkeurig.

Zie ook den Conducteur. p 269. en Manuell. p 204.

Ik vertrouw er noch nader naartoe te gaan en dan wat nauwkeuriger alles gade te slaan.

De Marque. Uit den Jardin des plantes komende passeerden wy de Marque en hield ons eenige ogenblikken in dit tuinryg verblyf op. Er lagen drie lyken, die verdronken in de Seine gevonden waren. Zoo men zegt, is het minnmer ledig. Men vindt de Marque zeer goed beschreven in de Heros de la Chaussée d'Antin 5 p zie ook 't Manuell p 253.

Théâtre Français.
Zaine.

's Avonds gingen wy in 't Théâtre Français. Zie de beschryving in den Conducteur. p 293 en in 't Manuell p 216.

Men speelde Zaine. Lafon verspeelde de rol van Orsmane en Michel

Die van
M^{le} Georges cadette speelde voor
Leine; zy was noch maer debutante
maer zeker wordt zy een waar
name actrice, haar figuur is alles
leest en haar stem intuerend als
genaam.

Men speelde een nietig stukje
na „Un retour de jeunesse“; dit
werd voor 't eerst verstaand en
't was aardig te zien hoe de on-
verschide partijen zich in de meer-
stelden om het te applandiseren
of te rifferen.

Dingsdag 5^e sept.

Wij ontbeten meder by Lortou.
Kontmaede den heer Gordon, dien
ik als student te Wenecht gekend
had, en die nu officier by de garde
van den koning was.

Met intuerend veel genoegeen be-
gen wy de panoramas van
Boulogne, Amsterdam, Hapels
en Calais. Dat van Amsterdam

18
was het minste. De illusie is
volmaakt en ging myne ver-
wachting ver te boven.

Conducteur p. 299. Manuel p. 281.

Van de Panoramas terugkomend
vernamen wy dat er den volgende
dag eene revue te St Denis was,
wy dus vertrokken maekten.

Stary belooft heen te gaan en ik
nam my voor een certificaat
van ziekte op te senden en hier
te blyven.

Museum du Louvre Wy gingen t. Museum du Louvre
Zien, maar slegt, zeer ter loops,
dus hier van naderhand.

Ik nam afscheid van Stary, die
een brief voor my medenam
aan den Ritmeester, en ging
eten by een restaurant, wiens
naam ik vergeten ben.

Daarna ging ik naar de grote
operas of Académie royale (voor,
maakt imperiale) de musique.

Hotel Dieu.

Men noemt in 't Fransch *Hospitans*,
zoodanige huizen waar men zieken
ontvangt en verrangt; *Hospices*, die
waar men gebrekkigen, onden, kin-
desen enz. in ontvangt. Ik heb
er te Parijs verscheide bezocht en wil
hier het een en ander daar Van aan
tekenen.

En vrij groot aantal Hospitelen
is bestemd voor alle ziekten behalven
die voor welke men, om derselver
aanstekelykheid, byzondere Hospitelen
heeft aangelegd. In derselver ontvangt
men alle personen die ziek sijn, behal-
ven kinderen, vrouwen die meer
dan twee en een halve maand
zwanger sijn, en militairen; dewyl
voor desen ook byzondere huizen
sijn.

Het Hotel-Dieu is het oudste en
het voornaamste der algemeene Hospi-
talen.

Men vindt in den *Conducteur* p 228,

en in 't kannel p 170, vry omstan-
dige berichten van 't Hotel-Dieu die
toch omtrent den tegenwoordigen
toestand gansch niet juist zijn

De opperite der Hospitaliers heeft
mij gezegd dat het getal der bed-
den 3500 bedraagt, in den Conduc-
teur wordt het maar 2000 opge-
geven. Alle zieken slapen afzon-
derlyk en de bedden zijn met ka-
taene gordynen omhangen. De
laken, hemden enz: die men ons
liet zien zijn van vry goed linnen

Het was niet zoo akelig in dit
Hospitalaal als ik my had voorgesteld
De zalen waren zindelijk en luchtig
men bespeurde geen stank. Het
scheen dat de zieken wel verzorgd
wierden: wij zijn in byna alle de zalen
geweest, en ik heb niet een enkel
zieke horen kermen of klagen.

Er waren eenige zalen waar zieken
militairen der geallieerden lagen, die
ook zeer goed zekenen verrongd te

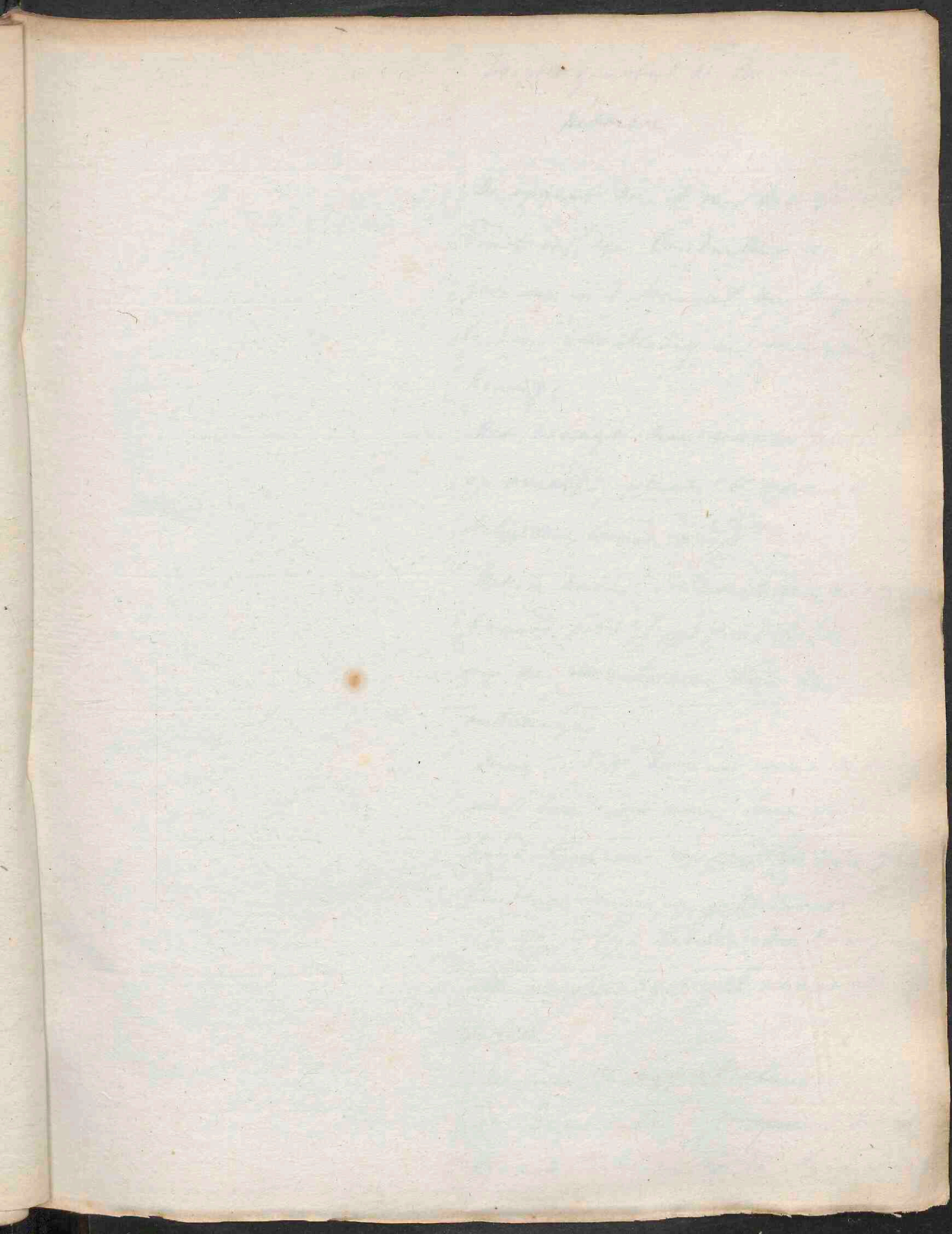
worden.

Het opzicht en de beroving der zieken geschiedt door Hospitaalieren van de order van St. Augustin. Er waren er nu slechts 34. De opperste heeft lang met ons gesproken, zy seken eene zeer verstandige vrouw te zijn.

Het verwonderde mij, daar men de aanstekelyke ziekten niet in t Hotel-Dieu toelaat, mencken met de kinderspokken daar te zien.

Beneden in de Vestibule toonde men ons een monument t geen in de revolutie was opgericht ter ere van Desault heelmeeester, en Richart geneesmeester in t Hotel-Dieu.

Hermitte 56. p 297.

Hospice general de la Sal.
petrière.

De opgave die ik van dit gesticht
vindt in den Conducteur des étran-
gers en in t Manuel du Voyageur
is zeer onvolledig en onnaauw-
keurig.

Het draagt dien naam omdat
op dezelfde plaats te voren de
salpeter bereid werd.

Het is onder Lodewijk den XIV ge-
bouwd (1654) en was bestemd
om de bedelaars van Lerys te
ontvangen.

Jaars is het bestemd voor de vrou-
wen die niet voor hun onder-
hand kunnen zorgen. Er zijn geene
kinderen meer in gehuisvest.

Er zijn 5500 bedden, die doorquam
alle vervuld zijn: elk slaapt afson-
derlijk.

Zie hier de vijf afdelingen:

1° Reposeantes. vrouwen die ge-
durende zekeren tyd in Hospitalen

of Hospices diensten bevesen he
ben.

2^e Aveugles, paralytiques & O
tagenaires.

3^e Septuagenaires et infirmes
Dere waren in het grootst ad
tal.

4^e Malades. Hamelyk, die beha
ven kunne ziekte toek tot het
hinn behoren. Het getal van dere
is vrij groot int hoofde van
het soort van vrouwen die
het Hospice berat zyn.

5^e Alienes, Epileptiques & Im
curables. — Het aantal der
Zinnelosen beliep 929. De in
vabe, zyn zulke die onverbetes
ke ongemakken als kanker en
hebben.

De kerk die in het midden
staat is van eene bysondre bo
orde, en beviel mij zeer. De
gebouwen zyn groot en fra
gebouwd; er zyn er een groot

aantal.

De zindelijkheid en de gaede orde die men overal ziet is verwonderlyk.

Het eten wordt aan allen uitge-
deeld 's morgens om negen uren
en 's middags om drie. Zij kunn-
nen het gebruiken waar en
wanneer zy goed vinden.

Geene zijn tot eenig werk ge-
dwongen; het geen zy verdienen
is voor hun.

Men veroorlooft hun slechts om de
twee dagen uit te gaan.

Het huis wordt bediend door
vrouwen, die mel eene byson-
dre kleding hebben maar die
toch niet geestelyk zijn; ik
verwarde my over de beschoor-
schaaftheid deser vrouwen.

Het geen het meest mynen aan-
dacht tot zich trok was de zorg
waar mede de zinnelose behan-
deld worden.

Geene komen in het huis zonder
alle mogelyke ^{behandeling} tot herstel te

ondergaan. Er is eene byzondere
zaal voor de baden en douches
dezer vrouwen. De beroemde
Pinel is aan het hoofd en
onder hem Esquivol, die geen
zorg sparen om die ongelukke-
gen aan de Yamenleving terug
te geven; en zeer dikwijls gelukt
hem dit. Er waren gehele zalen
met herstellende.

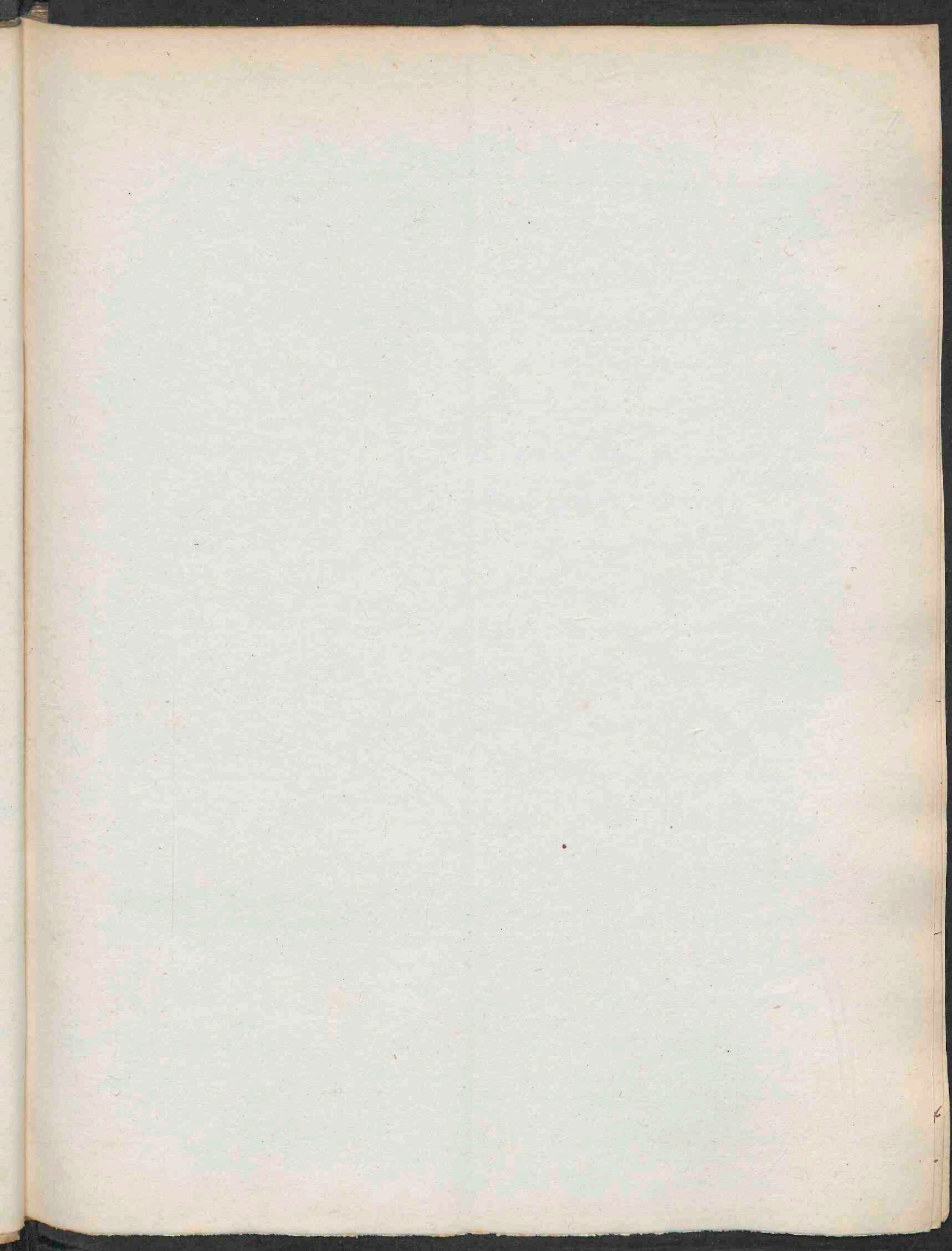
Men was bezig met eenigen
af te tekenen. Zoo men mij zeef
maakten die portretten dienen
voor een werk het geen de heer
Esquivol schrijft over de Linné
loosheid. Men bood mij een
klein stukje aan het geen reeds
daar dien verdienstelyken man
daarover in 't licht gekomen is.
De heer Pinel is zeer oud.

Het is niet voor dat alle

middeelen vergeefsch aangewend
zijn dat zy incurable, verklaard
worden en onder de klasse der
Aliènes gerangschikt.

Deselve zijn noch naar den aard
hunner zinneloosheid in veel
soorten verdeeld en afgerond.
Er waren en geene geketen, en
slechts zeer weinige die afson-
derlyk moesten gehouden worden.
Het een woord, de grote zang
had een groot deel der akelig-
heid van deze ongelukkigen me-
ten weg te nemen.

4 oct. 1815.

Bicêtre.

Wat het Hospice de la Salpêtrière voor de vrouwen is, is Bicêtre voor de mannen.

De naam is verbasterd van Winchester, die in 1100 eigenaar van het kasteel was. Het is omtrent een myl van Parijs, af, aan den weg van Fontainebleau gelegen.

Zoo men mij zeide zijn er omtrent 3000 armen in gehuisvest; men moet reventig jaar oud zijn of eeling gebrek hebben om toegelaten te worden.

De afdelingen zijn even als in t Hospice de la Salpêtrière.

De blinden beliepen omtrent 40. Het aantal der Zinnelosen was veel kleiner dan in het vrouwenhuis, het beliep slechts even boven de 500. Er waren er slechts drie die men niet uit hunne hokken (loges) konde laten gaan; al de overige wandelden op onderscheide afgele,

ten plaatsen, maar den aard hinnen
Zinneloosheid: velen hadden een loo-
genaamd Camisole aan, het geen
hun de armen vastbindt.

Men zeide mij dat de nieuwwaan-
komende, even als by de vrouwen
de geneeskundige behandeling tot
herstel ondergaan; maar men wil-
gerde mij tot deselve toe te laten;
dit was op order van den geneesheer
verboden. De naam van den ge-
neesheer voor de Zinnelosen was
Parise.

Volgens den man die mij rondlo-
de was de verdeling der Zinnelosen
dus: fous, imbeciles & epileptiques

Het eten wordt even als by de vrou-
wen twee maal daags ontgebed,
en genuttigd wanneer elk het wil
kient.

Het is niet geoorloofd over dag in
de slaapsalen te verstaenen, en behou-
ven de salen die voor den dag be-
stemd zijn, zijn er noch werkple-
ken (Ateliers) voor de geenen die

zich vertieren bezig te houden.

Even als de vrouwen mag elk slegts om de tien dagen uit het gesticht gaan.

Men toonde mij de Buanderie (was plaats) die uit drie grote stene bakken bestaat waer men uit eenen groten ketel naar willekens warm of koud water in laat lopen. alles wordt door mannen gewaschen.

De kerk is veel minder dan die der Salpêtrière, zy is kleiner, vuil en treurig.

By de vrouwen sijn geene gardynen, dat toech voor de rust van den zieken een belangrijk ding is. De infirmerie was zeer zindelijk, de bedden allen met rehone witte gardynen omhangen, s' winters worden dese tegen blaauwe verwinsfeld. Er waren vrouwen die de zieken oppasten, maar zoo men mij zende waren sijn geene geestelyke.

Over het algemeen beviel mij Bicêtre veel minder dan t' Hospice de la Salpêtrière; het was minder zindelijk en had niet zoo het voorkomen van orde. Het verblyf en t' interlyk

van dezelfde bewonder was veel treu-
riger en maakte op mij een onaange-
namer indruk. Ook was er een tie-
fend onderscheid in de geenen die he-
luis bedienden: bij de vrouwen heers-
te beschaaftheid; zij waren zacht en mee-
telievend in hun voorkomen. Bij de
mannen had het tegendeel plaats,
zij waren lomp, wisten bijna op ge-
der vragen te antwoorden, meer
niet, al men er niet naar vraag-
de en herinnerde steeds dat zij een
fooi verlangden. Wellicht zijn zij
met allen zoo, en heb ik het maar
slechts getroffen.

Men wees mij de put die aan het
gansche gesticht water versorgt: het
is belangrijk dit groote gewaarte
te zien. Derelve is, volgens de
opgevat die de oprichter mij deed,
16 vaet diep, heeft 15 vaet min-
dellyn. Uit derelve wordt het
water door middel van twee grote
emmers geput, welke door een
rad maar aan 24 menschen draagt

draaijen worden opgetrokken; dese
emmers wegen elk ledig 1200 pond,
en vol zynde 2900 pond. Zij halen
twaalf emmers in een uur naar
boven? De emmers werpen
van zelve het water in een ver-
gaderbak die 9 vaet diep en 6 1/2
vaet in t vierkant is. Deselve be-
vat 4000 muids. Elke muid bevat
ontrent 600 pinten.

Dese put enz: is in 1773 gebouwd.

Men zeide mij dat de onbespiede
winkeliers enz: het voorrecht om
zich daat te bevinden met hunne
wanen, door eene zware som
geld aan t ryk te betalen, moesten
kopen; zoo betaalt onder andren
de kroeghouder (marchand de vin)
1100 franken jaarlyk, en alle
de andre naar eene redigheit.
In de gerangenis heeft hetzelf.
de plaats.

hij dankt dat dit een zeer groot
minbrink is, want zoo daende
heeft men eene zware belasting

op ongelukkigen; want de waren
worden natuurlijk duurder ver-
kocht naar mate de verkoper
meer geld moet opbrengen. Men
zoude veel edeler en menschlie-
vender handelen, indien men niet
hiet opbrengen, en zorgde dat
de verkochtingen aan die on-
gelukkigen redelyke prijs verkocht
wierden.

En gedeelte van Bicêtre diende
tot gevangenis van veroordeelden,
(Maison de force) maar dit is geheel
van 't koninkrijk afgezonderd, en
staat onder eene andere bezorging.
Ik konde daar in niet worden
toegelaten zonder verlof van den
préfet de police van Parijs.

Ik ben er geweest den 5 Nov: 1815.

and
et,
et
been
lie,
sally
—
ng
ct
—
lo,
che
ing
len

Hospice de la Maternité.
Hospice des enfans trouvés.
Bureau de la direction des nourrices.
Hospice des Orphelins.

In het Hospice de la maternité ont
hangt men alle zwangere vrouwen
van ten minsten zeven en een halve
maand. Zij worden in het Hospice
gehinnest en gelaed; zoo zij zulks
verkiezen werken zij voor hun eigen
voordeel.

In voren waren de zwangere vrouwen
in t Hospice des enfans trouvés en
werden niet voor tegen de bevalling
naar de maternité overgebracht.

Schoon die twee gestichten niet ver
reer van elkander zijn, was de afstem
groot genaeg om grote ongelegen
heid te versooraken; dikwijls had de
bevalling onderweg plaats, en bij
het aanwederen der karakken in het
gebeurd dat de vrouwen die de
zwangere overbragten ven lecht
zyn weg gelopen, en de vrouw in
barendmoed op de straat hebben
laten liggen.

Ook heeft men ondervonden dat
die vrouwen in t'wonderlingheit
van mening ont waren, dewijl zij
meest voor t'werk ongeschikt
waren. Daarom zijn zij nu van
t'begin af in t'Kospice de la
maternité, en zijn tot geen
werk gevoodraakt.

Na de kraam, wanneer zij geen
ongesteldheid of zwakte hebben, gaan
zij den 10^{en} dag uit het huis. Wan-
neer zij hunne kinderen niet ver-
kiezen mede te nemen worden deze
naar de enfans trouves gebracht.

Te voren, wanneer zij hun kind
behielden, konden zij een geruislen
tyd in het huis blijven, mits behal-
ven hun kind noch een tweede
dagerde; men is gevoodraakt ge-
meest om ook dese invoechting
af te schaffen.

De eetzaalen, de werkzaalen, de
slaapzaalen, de zaal voor de vrouwen
men die gekraamd hebben, en die
voor de zieken waren zeer sündel.

en het werk in het huis daende.

lyk en ardentlyk. Er ^{namelyk} zijn afsonder-
lyke vertrekken waar over dag die
vrouwen zitten te werken; er is ook
eene afzonderlyke zaal maar de ver-
lofing geschiedt.

Men zeide mij dat er gewoonlyk
over de honderd zwangere vrouwen
zijn, en tuschen de 50 en 80 in 't
kroambed.

Behalven het oogmerk om vrou-
wen te ontvanger heeft deze insti-
tuting noch een byzonder doel om
de vroedkunde te onderwezen.

Er zijn 98 élèves, die uit de ver-
scheiden departementen geronden
worden om die nuttige kunst te
leren en naderhand uit te oefenen.
Zij zijn in het Hospice gehuisvest,
en van de andre vrouwen afge-
zonderd. Zij zijn onder een zeer streng
opzicht en mogen slechts vier
maal in een jaar uit het huis
komen. Zij moeten een jaar lang
als externes de lessen bygewoond
hebben eer zij toegelaten worden.
Deze élèves onder het opzicht

van de Lage femine en chef daer alle
de verlossingen.

De genaemde opzichter geeft
aan hare élèves, en aan de externen
en in de verloskunde in een
Amphitheatre dat oprettelyk
daer voor is ingericht, en drie
maal 's weeks geschied zulks
ook door den Hoogleeraar der
medische faculteit.

Er zyn in het Hospice de la
Materinite geene geestelyke.

Zoo men mij zeide bestaat dit ge-
sticht ontrent 18 jaar, het gebouw
was te voren een klooster.

Zie den Conducteur p. 232.

In 't Hospice der enfans femmes ont,
vangt men alle kinderen onder de
twee en een half jaar.

Wanneer de kinderen gezond worden
bevonden zendt men deselve dadelijk
weg met vrouwen die gewoonlyk
van het land rich tot het zagen
van deselve komen aanbieden: er
zyn in het huis alleen een zeker aantal
minuten voor de kinderen die niet
dadelijk

dadelijk kunnen geplaatst worden,
en voor de zieke.

Men vertrouwd de kinderen zeer
velden toe aan vrouwen in de stad.
De bezorging en het opzicht deser
minnen is aan een byzonder bestu-
opgedragen, te geen aan andere
kinderen ook minnen bezorgd.

Conducteur p 238. Manuel p 287.

Bij gezegde vrouwen blijven de kin-
deren doorgaans tot zy twee en
een half jaar berijkt hebben.
De ondervinding leert, dat het zage-
deser kinderen de vrouwen zoo aan
deselve verbindt, dat zij zeer dik-
wyls deselve als hunne eige kinde-
ren aannemen en behouden, en
zoo doende het algemeen van der-
zelver onderhoud ontlasten. Ward-
meer dit geen plaats heeft worden
zij op hun 2° jaar en $\frac{1}{2}$ naar het
meerkuis verzonden.

De kinderen die ziek zijn worden
bij hunne aankomst in het huis
verzorgd, ten zy hunne ziekte aan,

stetelyk is; in het geval worden zij
naar de daar toe geschikte hospitalen
verzonden?

Het opriecht en de bezorging in het
huis is aan 18 zusters van St. Vin-
cent de Paul opgedragen. Alles
was intnemend zindelijk, en had
een zeer ordentlijk en voegzaam
voorkomen; de zusters waren zeer
verschaaft.

Conducteur p 292.

Los men mij teide komen en
jaarlyks omtrent zes duizend kin-
deren; waar van er voor zij buiten
het opriecht van het huis geraken
[voortaan 2° 1/2 a 3^e jaas] omtrent twee
duizend sterven; men had er nu
omtrent 14,000 op het land. Hij
duikt dat deze sterfte zeer gering
is; maar ik teken deselve aan, zoo
als de opperste der zusters mij de-
selve heeft opgegeven.

Het weeshuis is in de Rue St. Antoine,
het wordt ten onrechte in 't Spa-
nuel p 101 hospital genaemd. In 't
Hospice de la pitié zijn geen mezen

meer, het bericht in hetzelfde hand-
p 47 is dus valsch. — Zie den Con-
ducteur p 293.

Behalven de vondelingen in hun
3e jaar, ontvangt men ook andere
kinderen beneden de 12 a 14 jaar
die kunne anders verlossen hebben,
en zelf sommigen die kunne anders
noch hebben, maar zeer behoeftig
zijn.

Men leert de kinderen in dit huss
lesen, schryven, rekenen enz: en laat
te voorts eenigen arbeid daer voor
de katoenfabrieken.

De meisjes en de jongens zijn altyd
afgesonderd, zij zien elkanderen min-
mer dan in de kerk, en zijn zelf daar
afgezonderd.

Zij slapen allen afzonderlyk, hun
slaapzalen manen zeer kindelyk.

Zie hier de verdeling van hinnen
dag: Zij staan om half 6 op, ont-
bijten en spelen tot 7. Van 7 tot 9
zijn zij in de school. Van 9 tot half 12
merken zij. Eten en spelen tot een
uur, merken tot half 2, eten

meder om 6 en spelen neervalgen
tot half 8 als zy gaan slapen.

Het getal beliep omtrent 400. Sedert
omtrent zes jaar heeft men inge-
voerd om deselve door merklieden
en anderen voor een sekere tyd
te laten aannemen, die niet min-
der dan vyf jaar ken zijn. dese
maatregel heeft het getal op een
vlotse verminderd; in t Hospice
de la pitie waren er wel 1500.

Men berindt zich, zoo ik verneem
zeer goed by dese invoering. Die in
eenig ambagt of fabriek, of ook
in huuslyken dienst, bereent een jon-
gen of meisje te kunnen plaatsen,
kiest er zich een uit, en wanneer
het kind er niets tegen heeft, neemt
zoodanig iemand hetelve in zijn
huus, en verbindt zich hetelve
te voeden, te kleden, te huisvesten
en ^{was} eenigen stand op te leiden. Zulks
geschied onder sekere voorwaarden
als een nieuw pak klederen enz. het
geen door het huus wordt bekostigt.
zoodanig

Zoodanige kinderen, even als de
aangenomen vondelingen blijven
onder het toezicht en de be-
merking van de opzichters van t Hos-
pice. Op die wijze wordt het Hos-
pice ontlast en worden die ongeluk-
tige kinderen als leden van eene
familie, terwijl zy anders tot geene
behoorden.

De meren in het huis zagen er
goed en welgedaan uit, hoonne-
kleding was sober; maar even als
by ons gelykvoornig: de meisjes
in t blaauw, de jongens in t
bruin de grotere met oranje
en de kleinere met blaauwe kra-
gen.

Er waren 16 zusters van St. Vin-
cent, die het bestuur hadden,
zy waren als gewoonlyk zeer be-
rekeafd.

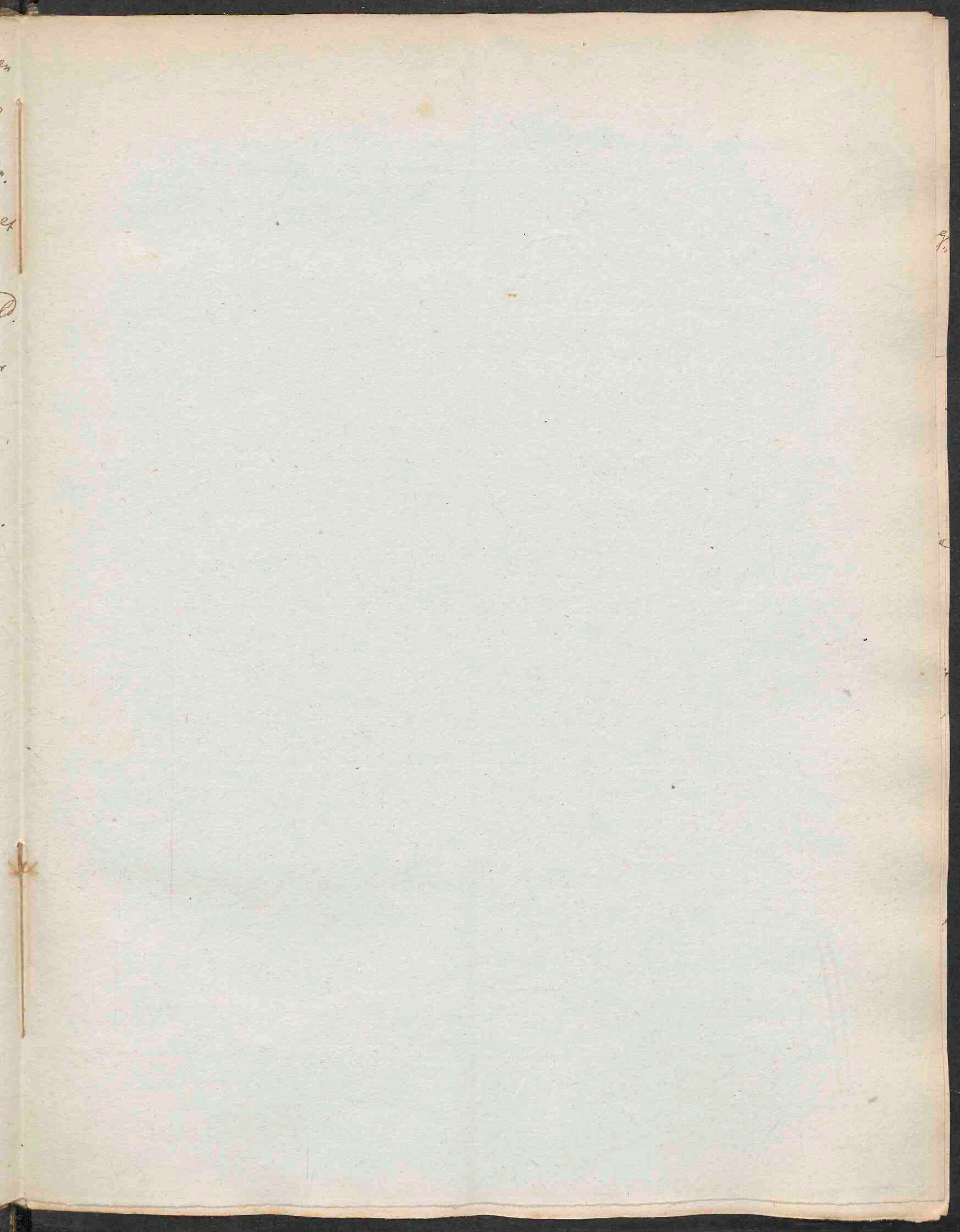
It was er juist taen de kinderen
hun avondeten ontroagen. Alvo-
ren, vergaderden zy in eene andre
zaal, waar zy geknielt een vry

lang gebed vabelden: namelijk een
zeide het op, en allen herhaalde
de laatste lettergreep van elke zin.

Het soupi bestond in brood met
gestoofde pruimen dat hun
zeer ordentlijk werd ingedeeld.

De kerk was eensondig maar
zeer net en vriendelyk, beter dan
de meeste kerken van Larys.

15 oct. 1845.

Institution des jeunes aveugles.

Institution des Sourds-muets.

Deze instellingen zijn beide zoo belang-
rijk voor de menscheit, dat zij de
grootste deelneeming inboeren;
ik wil daarom naauwkeurig opte-
kenen, wat ik van deselve gezien
heb.

Men heeft het geticht der blinden,
& geen op zichzelve bestaand, over eenige
jaren naar t Hospice des Quinze
vingts overgebracht. Het schijnt dat
men zich daar niet met bij beronden
heeft, altemen men was nu weder bezig
hetzelve over te brengen naar t ge-
mene klooster van Firmin in de
rue St Victor, waar het op zichzelf
zal staan.

De omstandigheid, dat men acm't
verhuisen was, en dat het juist
Vacances was, maakte dat alles niet
zoo goed in orde was als gewoon-
lyk, en ik ook niet zoo naauw-
keurig, ^{alles} zien kon.

Er worden tot 120 kwekelingen toe-
gelaten 80 jongens en 40 meisjes, maar
het getal is zelden vol. Er waren
er nu 36, vier leerjaren om zijnde,
naar huis gingen; en er bleven,
meer 15 meisjes en 26 jongens,
zonder te rekenen de nieuwste be-
noemingen die noch niet geschied
waren. Ik heb bijna niet dan
meisjes gezien: zij worden nauw-
keurig afgesonderd van de jongens
gehouden.

Men ontvingt de kwekelingen niet
onder de 15 jaren.

De leertijd duurt acht jaren.
Men leert hun lezen door letters,
die zij in daartoe geschikte namen
naast elkander zetten. Men vroeg
mij een woord; ik zeide Amitie.
Aanstands roept een der blinden
de letters op en zette zoo het woord,
een ander kwam en las het, door
er met de vingers op te voelen.
Even zoo leren zij ook rekenen:
ik gaf een toon op om te vermen-
nigvuldigen, en dit deed de blinde
zees vlug.

ew

u

u

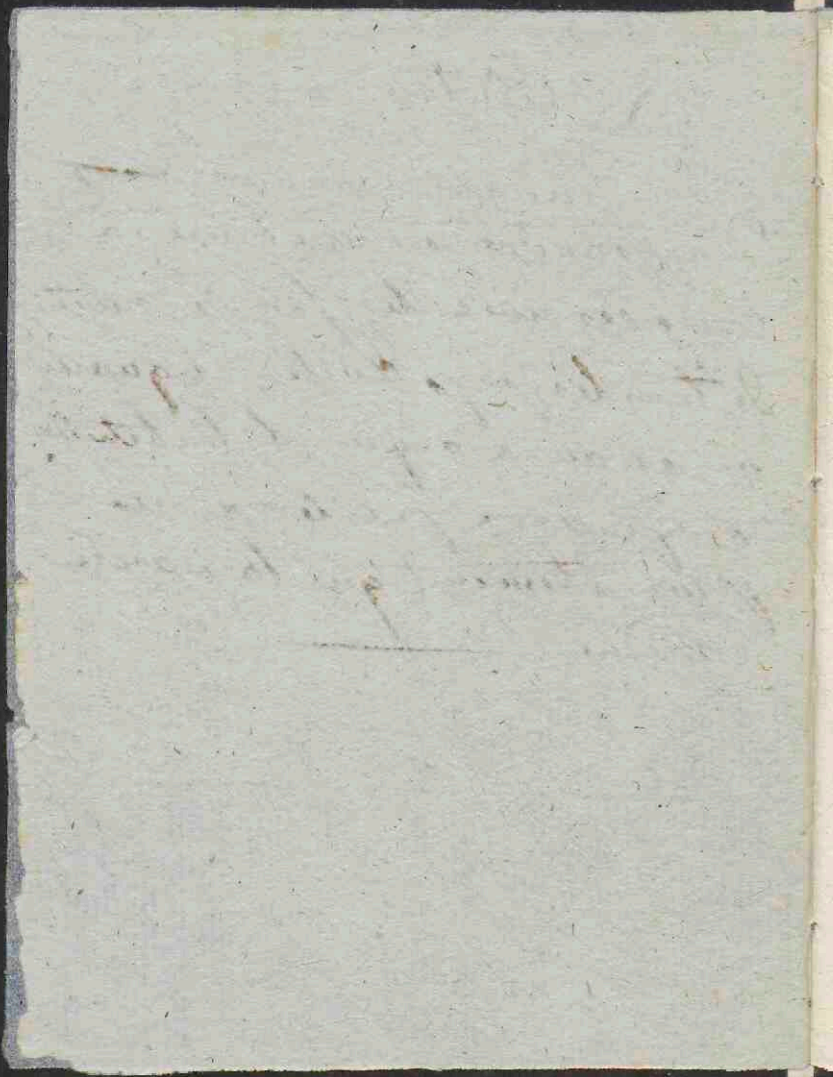
29

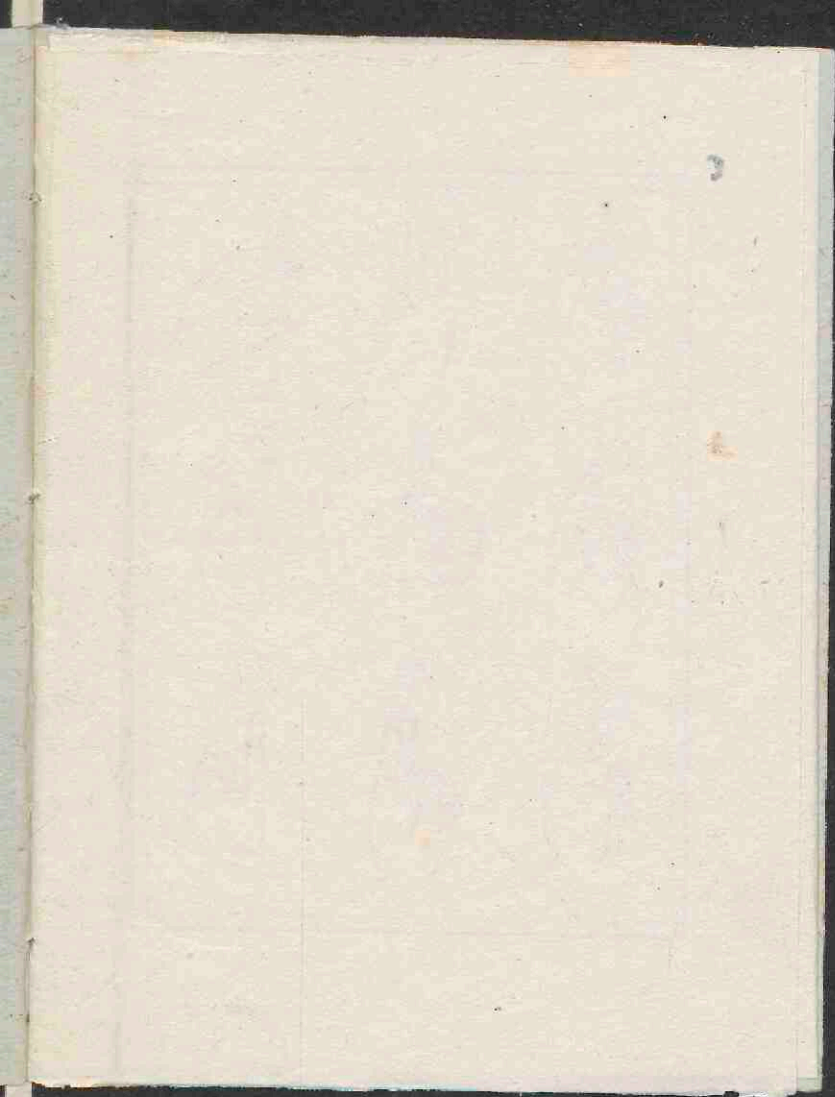
29

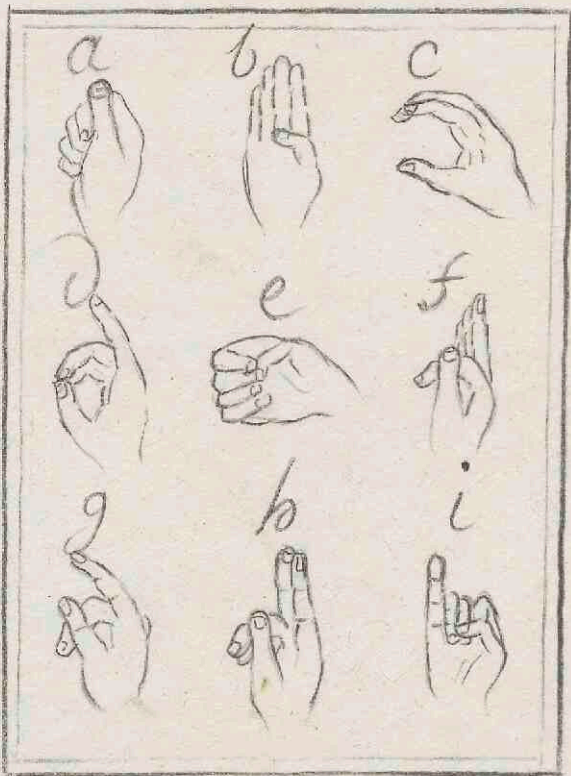
1851-1852

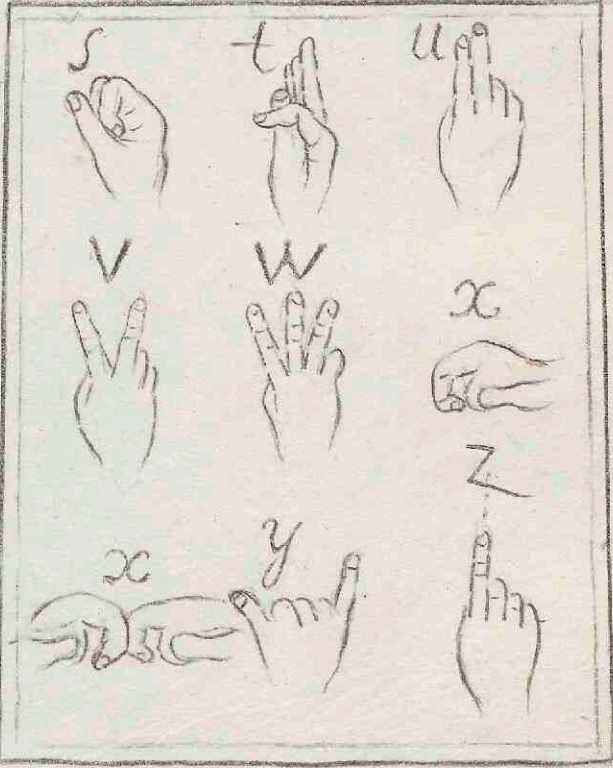
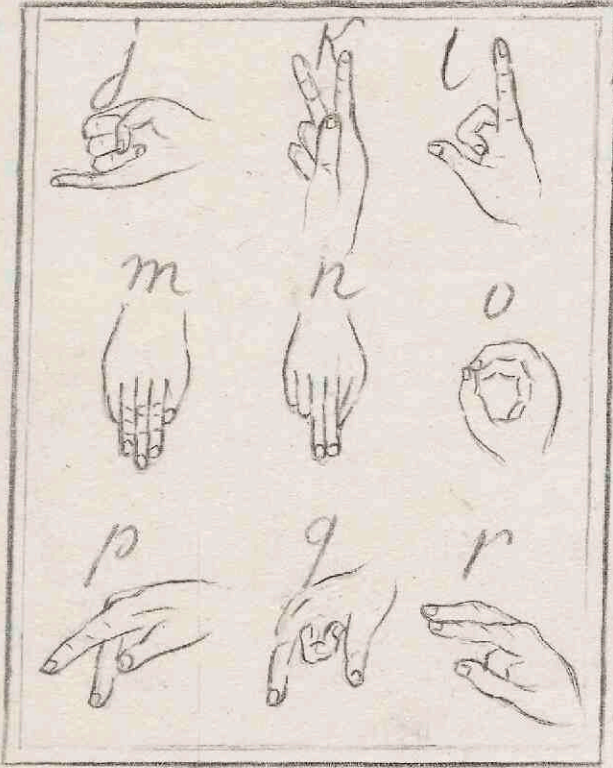
L'Écriture manuelle

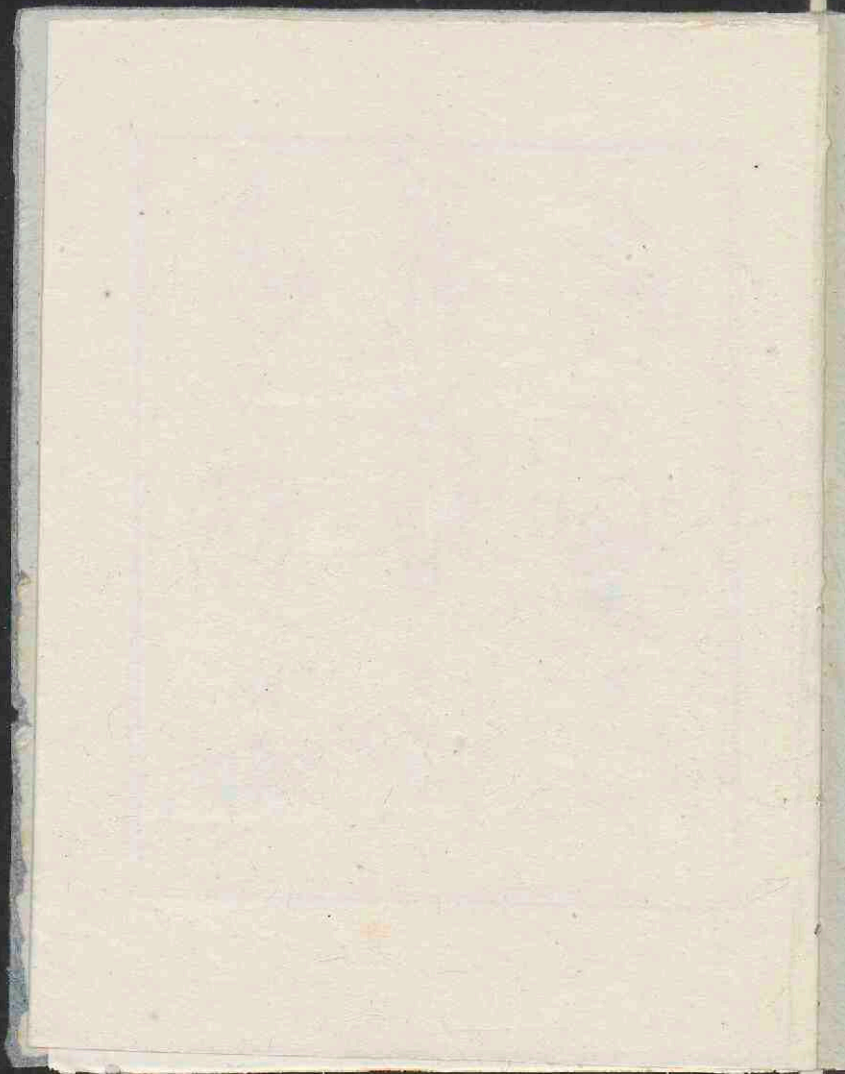
ou
La véritable manière d'apprendre
à s'acquiescer en une heure à
converser avec les sourds-muets
de tous les pays civilisés et quand
on en aura acquis l'habitude
on pourra parler aussi
promptement que la parole
même

3
i
a
Se
to

De blinde
Wanneer zij zich de letters en num-
mers goed heeft eigen gemaakt,
laat men hem eenige boeken lezen
die en relief gedrukt zijn. Onge-
lukkig is de voorraad van die boe-
ken zeer gering, en krijgt de
blinde, int het gezicht gevande,
geen enkel boek van dien aard
mede. Er waren en die zoo
vrij vlug lezen.

Te voren was er een drukkerij zoo
van boeken voor blinden als van andere
in 't gezicht zelve. Bij de vermin-
dering en het bestuur der drukkerij
zou in Frankryk heeft men die druk-
kerij vernietigd.

De aardrykskunde leert men
hun ook door kaarten waar de
omtrekken der landen, de rivieren
en de hoofsteden en relief op ge-
tekenend zijn.

De meest gevorderde leert men
ook schrijven. Dit geschiedt door
een blad papier dubbel te vouwen,
en tusschen het zelve een zweert
papier 't geen afgeeft te leggen.

Zoo plaatst men het zelve in
een raam waar de regels met
ijzerdraad zijn afgescheiden.

* met een groenen stifte

Langs dese ijzerdraden te schrijven
de blinde op 't gevoel, en met
de vingers het schrift volgende:
het schrift bevindt zich dan op
de onderste zyde van 't papier:
en de blinde kan, wanneer hij
zeer geoeffend is, door het raelen
van 't bovenste blad van agteren,
het schrift lezen, maar dit is zeer
moeyelyk dewyl de letters zoo ver-
keerd staan.

Behalven dit alles leert men hun
handwerken, als breijen knopen enz:
en ook muziek waer voor zij veel
al zeer vatbaar zijn

* die te voren ook het onderwijs ge-
noten had.

Eene vrouw in 't Horgice* heeft
mij eene beurs verkocht en heeft
de fektuur in mijn byzijn geschree-
ven: ik voeg oerelne hier agter.
In 't geticht der kinderen heeft
men mij een klein beursje ver-
kocht.

De blinde mannen winnen
soms tyd hun kost met de nauw,

ziek zoo als in 't cafe' des aveugle,
Daarom maakt men veel merk

Men zeide my dat de blinden over om hun vorderingen daarin te
& algemeen beter leerden van andre daen maken. By de vrouwen
blinden dan van kinderen. Daar om hegt men het meest aan de hand,
behoud men steeds eenige der meest
gevordeerde om de andre te onder-
meeren.

werken. Conducteur p 260. Her-
mite 53. p 257.

Yuw meer belang nocht is, de Insti-
tution des sourds-muets. Derelve
beantwoorde volkomen aan de gro-
te verwagting die mij daarvan
gegeven had het fraaije Artikel
Van den Hermite 53. p 257.

Ik ben er gisteren morgen geweest,
het was geene openlyke zitting,
ik weet niet of ik daar bij ver-
loven heb; het gezelschap was
toch vrij groot, en men was om
vryer om vragen te doen.

De heer Sicard was om ongesto-
heid naar de baden. De tweede
instituteur M Paulmier heeft
ons onderhouden, gedurende byna
drie uren.

Het eerste onderwijs begint met
hun eerste voorwerpen af te teke-
nen; wanneer zy tonen die afte-
kening wel te kennen, stelt
men het woord voor de tekening
en leert hun zoo het deuk-
beeld van 4 voorwerpen met
het geschreeven woord vereeni-
gen. De letters leeren zy als
kleine tekeningen vrij spaedig.

Wanneer zy de geschreeve namen
van vele voorwerpen kennen
leert men ze het onderscheidten
scheit meervoudige en in 4 en
kelvoudig; en daarna de on-
derscheide tyden der werkwoor-
den.

Langzamerhand gaat men over
om hun de namen van eigenschap-
pen en verden van alle boven-
natuurkundige denkbeelden te
geven.

Dit gaat alle door tekenen

die men by de boven zelf leest:
want zy zyn byna alle natuurlyk,
naderhand vaert men eenige
willekeurige tekenen in, maar
toch zeer weinig.

Kunne tekenen zyn veel duidelyker
en veel levendiger dan zy voort
by horende zyn, hun gelaat is
over & algemeen zeer sprekend.

Alle lichamelijke dingen beelden
zy min of meer uit en duiden,
daarvan de eigenschap of
het gebruik van deselve aan.
Zoo om een haed een te duiden
maken zy de form met de
vingers na en wyzen vervol-
gens hoe men deselve op en af
neemt.

Alle handelingen beelden zy oof-
uit zoo als horen, zien, gaan
enz: wanneer de handeling niet
in beweging bestaat, doet zy de
handing na maar in men lief

bij derelne bevindt.

Alle bonen natuurkundige denk-
beelden duiden zy aan door de
uitdrukking van het gevoel
t'geen derelne bij ons te weeg
brengen.

Alle dere gestalten zyn by hun zoo
volmaakt en hun gevoel is daar,
omtrent zoo fyn, dat Salma dik-
wyls eenen doofstommen by zich
neemt om te oordelen of zyne
gebaarden en de uitdrukking
van zyn geelaat juist is.

Wanneer zy wat gevorderd zyn
spreeken zy ook door de letters met
de handen aan te duiden, maar
ouder hun maken zy van dere
letterspraak weinig gebruik.
Een doofstomme bood my by t'
uitgaan, eene aftekening der
letters op de handen aan, ik zal,
derelne hier by naegen. De worde,

De vorderingen die deze kweek-
lingen maken, en de juistheid hun-
ner denkbeelden gaat alle verwag-
ting te boven. Zy tekenen al
wat hun door tekenen gereg-
t werd, en zelf dichteerde de een
aan den anderen uit een bue-
sel door gebeden, en zoo
vlug of men het lerende deed.
Ik kan niet alles optekenen wat
zij in de gehele zitting verrigt
hebben.

De bekwaamheid van Masfien
is bekend. Hij zegt dat een
Jourd-muet is. Un homme qui
ne peut pas entendre et qui
ne sait pas parler. Zie over
hem ook den Hermite l.l.

Men vraeg hem gisteren het on-
derscheid tusschen Courage en
Ténacité. Ik had geen gelegen-
heid om zijn antwoord geheel af-
te schrijven; maar weet wel

Dat hij reide, le Courage est
la fermeté du coeur, en Van
L'émérité, elle conduit à l'im-
prudence.

Yervolgens gaf hij het onderscheid
door gebaarden zeer duidelyk te
kennen.

Ik vraag hem wat het woord
Nait betekende? — „Nait est
gentil, beau, joli, sans lèvre,
sans fard, mais d'après Nature,
het tegenovergestelde? — „Fardé.

Ingenu? — „Ingenu est non
dissimulé, qui ne cache rien, qui
agit avec sincérité, tegenoverge-
stelde? — „Dissimulé.

toen ik hem het onderscheid vraag
tusschen „Puisque en Parce que“, was
zette hij het volgende op de lei.

„Le peuple français est pauvre
actuellement parce que les puissances
alliées exigent de lui beaucoup

"d'argent."

"Puisque l'Angleterre est la
plus riche et la plus puissante
des aliés, elle doit assister la
malheureuse France."

De vergadering bestond byna
enkel uit Engelschen.

Er waren er twee die spraken
meer dit is onaangenaam om
te horen; ook maakt men daar
niet veel werk van zoo't bekijkt.

Er waren er sommige die
wanneer men langzaam
sprak konden zien wat men
zeide; maar zulks heeft men
niet getoond; ook zeide h. Paul,
niet dat het alleen die waren
die zulke spraken konden en
die noch niet altijd.

Conducteur p 259. Mannel p 292.

Het getal der knekelingen ^{in t'gezicht} bedraagt
veertig, honderd, zoo men mij zeide,
er zijn er altijd veelen die magten

naar eene plaats in hetzelve

Over het algemeen hebben zij veel
aenleg voor de tekenkunst; op de
laatste tentoonstelling in een stad
van eenen doofstommen gemeent.

18 oct 1819.

Observatoire

Vrij nauwkeurige berichten
omtrent het observatoire vindt
men in den Conducteur p 176, en
in t. Meunel p 78. Daar ik geen
sterrekundige ben kon ik over
de doelmatigheid der inrichting
valstrekt niet oordelen; alleen
kwam mij vreemd voor dat men
met de grootste telescoop niet
naar het noorde zien kan
dewyl derelve alleen geplaatst
kan worden op een terras of
balcon dat zuidelyk tegen het
gebouw aan is.

Deze telescoop is van 22 voet
lengte en 2 voet middellijn.
Het zcheen dat er geen grote
overvloed van merktingen was.

Het gebouw is vooral opmerkelijk
om detselvs stevigheid, zonder
compte zyn. De trap die rond

loops is geheel van steen zonder
ergens ondersteund te zyn. De leu-
ning evenwel is van metaal.

Het gewicht is er zeer fraai en
de toezing van het abbezie, de
toine naar Luxembourq is
teens gansch vry.

5 oct. 1815

les
leu
m
at
15

Manufacture royale de Porcelaine,
te Sevres.

De Manufacture royale de Porcelaine die tans te Sevres is, wierd in 1745 te Vincennes opgericht en in 1759 door Lodewyk den XV gekocht; zie den Conducteur des Etrangers.

In deselve wordt steeds voor nevening van den koning gewerkt, die jaarliks eene bepaalde som daar voor bestemt. Het kostbaarste en het fraaiste wordt doorgaans uitgekozen om voor geschenken of voor 't gebruik in de paleizen van den koning te dienen; het overige wordt voor rekening des konings verkocht. Er merken gewoonlijk omtrent 150 lieden in: het gebouw is voor eene fabriek prachtig.

De aarde waar uit het porcelein gemaakt wordt is wit en zeer

zijn: men zeide my dat zy uit de om-
streken van Bordeaux komt, maar
zy ondergaat in de fabriek eene
zuivering en vermenging volgens
de kunst.

Al wat rond is wordt gedraaid,
het overige wordt in vormen ge-
maakt die van pleister zijn.

Wanneer men aan de aarde of
klei zyne gedaante gegeven heeft,
wordt derselve 50. a 60 uren in
een berloten oven geplaatst, om
tot porcelein te worden. Daarna
wordt het stuk in 't email ge-
doopt, dat uit een vloeibaar
mengsel van minerale stof be-
staat. Zoo wordt het weder een
ge uren (6 of 8) in 't vuur (den
oven) geplaatst, om glinsteren
te worden: met andre woorden
om 't email te laten vitrificeren.

nen. Aldan wordt het bereid.
dend, verguld enz. Tot de klemmen
gebruikt men ook altijd minerale
stoffen die zich in den oven vitrificie-
ren. Zoodat een stuk zoutglas
zes of acht maal in den oven komt,
maar, uitgenomen de eerste ryz,
altijd slechts voor zes of acht
uren.

Er is eene verzameling van he-
trusfische vazen om tot modellen
te verstrekken, waar onder zeer
fraje zijn. Ook heeft men er eenige
ge. stalen van de beroemdste fabricie-
ken van Europa om tot verge-
lyking te dienen.

Er was een grote voorraad van
afgeleverd porcelein waaronder
zeer schone stukken. Op sommige
gen zoch men de fabelen van
Lafontaine afgebeeld; op andere
zeer mooie portretten van be-

voemde vrouwenen. Op velen wa-
ren intrentende miniaturschild-
derstukken: ik merkte er eenige
op van Leguay. Er was een heer-
lijk bloemstuk op een blad geschil-
derd door onzen landsman Van Os,
die mijn leidsman mij zeide dat
zijn landgenoot Van Spaandonk
noch overtrof.

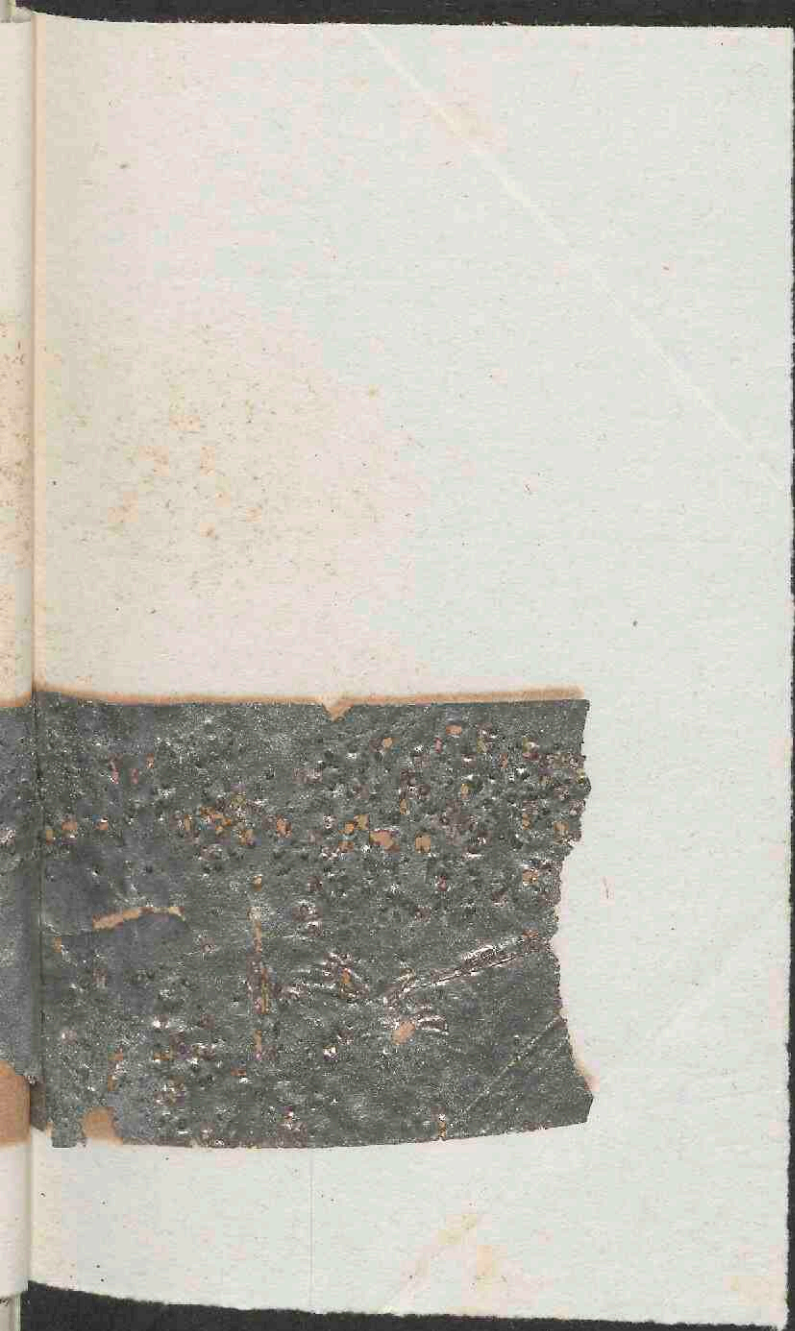
Er waren vele kleine teeservies-
jes maar slechts ha 6 kopjes bij
wanen; welkers prijs 800 tot 3000
Franken beliep; ook waren er en-
kelde kopjes van 800 tot 1000 Frank-
ken.

Op vele stukken had men onde cam-
nagelgd, evenwel altijd geschilderd;
maar zoo fraai dat het volmaakt
het voorkomen had van en relief
te zijn. Er was een ronde tafel
in dien maak uitnemend prag-
tig beschilderd. De waarde van
versch

e
l
k
ils
o
h
ee

deselve werd op 35000 franken
begroot.

Men wees mij eene glasruut naar,
op door Legay eene zeer sehone
sapho geschilderd was, met derzelf-
de kleuren en op derzelfde wijs als
men op het porcelein schildert;
zoo dat deselve ook in den oven
geweest was. Sedert verscheide
jaren was dit stuk aan de lucht
blootgesteld geweest, de geschilder-
de zyde naar buiten, en had gee-
ne verandering haegenaamd on-
dergaan. De kleuren waren zoo
sehoon als die der oude geschilder-
de kerkglazen.

Zoo men mij zeide bestaat het
onderscheid waar van in den
conducteur gesproken wordt, niet
meer. Men maakt geen porcelaine
tendre meer, dewijl dit te veel
aan krasse en schaven was
blootgesteld; alle porcelaine is

ten Dune.

Er waren ook vele beeldjes van
zoo genaamd biscuit; dit is niet
anders dan porcelain zonder
email. Er waren er waar zeer
fijne kant volmaakt was naege-
bootst; men zeide mij dat er
slechts een man was die dit kon
konde, en dat zijne manier zeer
een geheim was.

Bij de komst des verbonde tro-
manen er vele stukken maar
niet de beeltenis van den keizer
of gebeurtenissen uit zijn le-
ven waren afgebeeld. Zoo men
verhaalde waren deze meest
de Druijfen ingepakt en mee
gevoerd.

Het depot dat in Laris is, heb
ik ook gezien; het bevat ook
zeer fraaie stukken maar toe-
niet zoo als te Lere.

2 en 4 Oct: 18

*Manufacture Royale
de Porcelaine de Sèvres.*

Son Dépôt général,

(Le seul qu'elle ait)

Est établi à Paris,

*Rue de Grammont, N° 27, au coin
du boulevard.*

*On y trouve un Assortiment complet
de petites et moyennes Pièces.*

*Les grands Services, les grands Vases
et autres grandes Pièces sont dans ses
Magasins, à Sèvres.*

Manufacture royale de tapisseries de
la Couronne. aus Gobelins.

Manufacture royale des tapis facon de
Perse, dite de la Savonnerie.

Van beide deze fabrieken vindt men
mij naamwkenrige berichten in t. Mausel
p 261 o 264. en in den Conducteur p 305 & 6.

In de fabriek der Gobelins worden ver-
scheide onds stukken bewaard, waarint
men de vorderingen bepeurt die dese
kunst heeft gemaakt. Er waren er
die mij niet veel beter voorkwamen
dan de ondermetrische behangzels die
men in Walland noch hier en daar
ziet. Daar en tegen was er het stuk
van Regnault het geen den dood van
Desaix voorstelt, zoo uitmuntend,
dat men zich verbeelde het geschilder
de voor zich te zien, en zelf by ver-
gelyk het gewerkte om de levendig-
heid der kleuren aan t. geschilderde
byna verhoor.

Er merken in dese fabriek ontrent

So menschen en alles is voor den ko-
ning.

Er zijn twee manieren, in de eenen ho-
men het meefgetouw overleind vo-
lich en in de andere ligt het re-
plat; maar in beide is de rug-
steeds naar den geel toe die er
werkt. Dere heeft het stuk he-
welk hij volgt voor zich: de om-
ken worden op het getouw gete-
kend, en voor de kleuren volgt
draad voor draad zijn model; de
grote menigte van alle schaker-
/nuances/ van kleuren heeft hij
bij zich.

Men gebruikt niet dan wol en
de zeer fijne partyen somtyds seer
maar nimmer andre stoffen, in
dere fabriek.

Wat men hier maakt is glad,
in de fabriek der Savonnerie
en tegen is alles meloute; dit laat
niet toe volkomen zoo fijn te
ken. Ook zijn de stukken de
Gobelyns voor behangzels en d

der Tenonnerie voor vloerkleden
bestemd.

Evenwel bewaanderden wy ook
hier de fraaiheid van het werk.
De bloemen en andere figuren
waren met uitmuntende kleuren
en soms volkomen natuurlijk ge-
werkt.

Er werken hier ontfrent 50 men-
schen, en ook alles voor het hof.
Men heeft vier jaar werk om een
tamelyk groot tapijt te maken.
ook waren er die men op 40 a 50,000
franken waarde schatte.

25 oct.

200

200

Imprimerie Stéréotype.

Er bestaan in Frankrijk twee sté-
type drukkeryen, de eene van Firmin
Didot en de andere van D'Herhan.
Zij hebben beiden brevet d'invention
omdat hunne wys eeningzins verschilt.
Ik heb de eerste gezien; zy is in de
rue Jacob. N. 24.

Zie hier hoe de platen voor de drukke-
ry by Didot gemaakt worden.

Men begint met de letters elk op een
klein koper staafje te graveren. Dit
staafje wordt onder in een vormpje
geschoren waar in men de letter giet.
De gewone letters worden van tin en
lood gegoten; de letters die voor de
stéréotypen dienen moeten, worden van
koper tin en Antimonium gegoten, de-
wyl die harder zijn moeten.

Van dese harde letters nu wordt eene
bladryde gezet, en, wanneer derselue
goed negezien is, wordt die bladryde
door middel van een zwane pers in
een vierkant stuk lood afgedrukt.
en zoo heeft men de vorm waar de
plaat (die men cliché noemt) in gego.

Zoo men my zeide bestaan er buiten
Frankrijk geene.

ten wordt. Het Cliché bestaat uit
hetzelfde mengsel als de gewone
letters maar is iets harder. Het ge-
ten van de Clichés geschiedt op deze
wijze: men doet het gegoten tin en lood
in een papier melken randen men
overeind gevouwen heeft, wanneer
het papier niet reugt is de tin en
het lood niet te warm, want te
warm zijnde zande het aan de
laden warm zich vast hechten. Men
volgens laat men de laden voort
met een sterk gewigt in het
vallen, hetgeen dadelijk stalt en
eene plaat verandert, Deze
dient vervolgens om mede te
kun, en wanneer derelne verslet
was, heeft men eens voort al den
vorm om derelne te vernieuwen
zoo dat men de letters die tot
maken van den vorm hebben
dield of eene andre wijze over
gebruiken kan. Men zeide
ook dat men so, van exemplaren

met een cliché zoude kunnen drukken
voas het versleten zijn zoude.

Wanneer men fouten in een merk ont-
dekt, rasvaardt de letter die niet goed
is uit het cliché uitgereden, en een
andre in de plaats gesteld.

Didot heeft omtrent 200 delen Stereo-
typen, allen in klein formaat van 12. of
18. en bestaan er geen in groot for-
maat als de tafelen der Logarithmen.

Het onderscheid tusschen dese wys en die
van D'Herhan leide men aan dat dese is
D'Herhan gebruikt gesnede en geen gegos-
ten letters om de vormen mede te ma-
ken. Dit maakt zijne wys van druk-
ken veel kostbaarder; maar toch
ook, zoo ik meen, wat mooier. Dit
wilde men mij natuurlijk by Didot
niet toestemmen. Ik heb die van
D'Herhan niet gezien.

21 oct. 1825.

Manufacture de Glaces.

Ik heb deze fabriek met veel genuegen
gesien; men heeft ons alles nauwkeurig
vertoond, en ik wil tot onyne herinne-
ring het een en ander bevoorren aan
tekenen.

Zij is haren oorsprong verschuldigd aan
Colbert; thands is zy het eigendom van
8 of tien partikulieren.

Het glas wordt gezoten te St. Gobin en
komt in grote dikke stukken naar
de fabriek te Parijs.

De eerste bewerking die het onder-
gaat noemt men reduire, dat is
dat twee stukken over elkander wor-
den geschuurd met zand en water
tusschen bezelven.

Vervolgens worden ze geschuurd
met emerd dat hoe langer hoe
fijnder genomen wordt. Er zijn tot dit
schuren vier soorten van emerd. Dit
geschiedt met de hand en met plank-
jes met wol enz.; men noemt dit
doucir.

Daarna worden ze weder op elkan-
der gelegd, en in plyster vast gemaakt.

(scelles) en zoo over elkander geschoven
met een mengsel tusschen beiden + ge-
men de la pate noemde. Dese be-
king noemen zij palir.

Nu wordt op een grote witte steen
een blad tin uitgespreid, onttrekt
van de grote als het glas. Dit blad
tin vryft men eerst met kwik om
het gaed glad en schoon te hebben
vervolgens giet men eene dunne
laag kwik op het tin. de kwik
blijft van selve op het tin steven
en loopt niet over deszelfs rand.
Den wanneer men er niet te veel
opgiet. Eindelyk schryft men de
langzaam en voorzigtig het glas
op het blad tin. Dit laatste is
zoo men om reide, het maey-
lykste, want men moet het gl
zeer gelijk en zeer dicht over het
schuiven om al het veul dat is
op de kwik dryft weg te stoten
geene fanten of krenken in het
spiegel te maken. Dit verrigt
zijnde plaatst men den steen om

het glas een weinig schuin onder
de overvallige kwik uit te daen loopen,
daarna bedekt men de spiegel met
een wollen kleed en legt er vrij
zwaar gewicht op. Na vier en
twintig uren ontbloot men de spie-
gel, ^{men} legt deselve van den steen af,
en deselve is klaar.

Zoo men mij zeide is de tin en de
kwik die men voor de spiegels ge-
bruikt gansch ongemengd.

Er waren spiegels van grote waarde
in 't magazijn. De kortbaerste en
de grootste was van 117 duim hoogte
en 74 duim breedte. De prijs van voor
het glas 10,400 franken en voor het
opmaken 1439. Dus saam de
som van 12,139 franken. —

hoe dikker het glas is, hoe minder het
schijnt; en, wanneer het niet ge-
kleurd buiten dien is, schijnt het minder
of meer blaauw wanneer het dun is.

Het sneijden aan het dikste glas ge-
schiedt met eene gewone diamant,
wanneer de tehnief met deselve
getrokken is, brengt men het aan

eenen kant een meening om, en Dadelijk
splyt het ziele van den eenen kant tot
den anderen.

Men laet, zoo mij de oprichter zeide,
nimmer gebroken spiegels; men kan
het wel doen maar nimmer zoo dat
het niet gezien wordt; Daar om
verkiest men dezelve geheel op nieuw
te laten gieten.

Zie den Conducteur p 209 en het
Kanaal p 263.

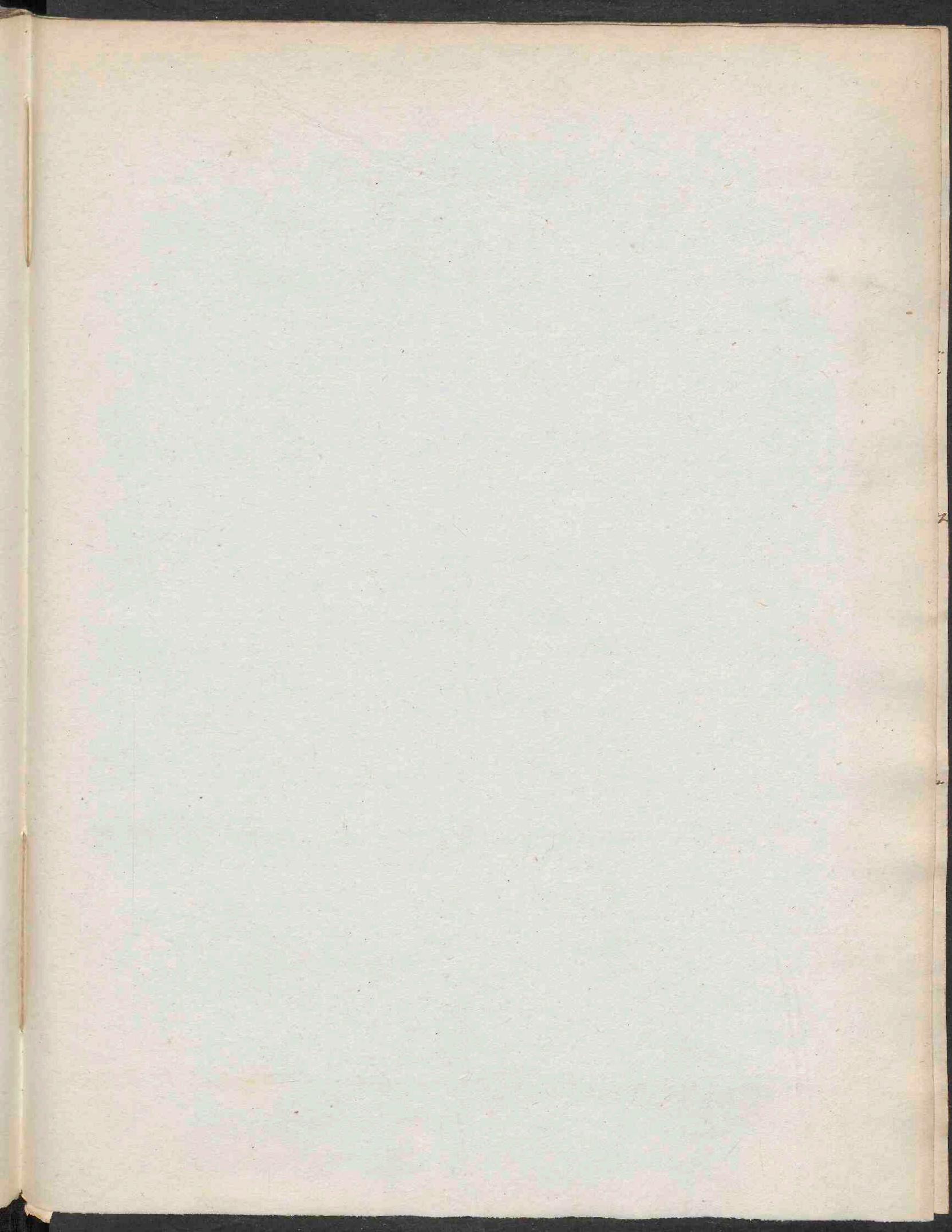
25 octob.

Basilique de Notre dame. Ik heb meer
dan eens in deze kerk geweest, maar nimmer
was ik zo zeer schoon en majestueus
voorgekomen als in de beschrijvingen ge-
zegd werd. Zij is wel groot maar duudelyk
en treurig. Ook is zij, zoo als byna alle
kerken te Parijs, moedig en verwaard,
loosd. De relikven, de kroon en scepter
van Karel den groten enz. moegt men
niet meer vertonen.

Saint Philippe du Roule. Deze kerk is
eene van die my het best bevallen heb-
ben; zij is eenvoudig en wyf net. De bouw-
order, die modern is, is niet onaangenam,
de voorgevel is fraai.

Toen ik deze kerk bezag was in derelke
niet een enkel mensch dan een meisje
van 18 a 20 jaar, die er zeer goed uit zag
en in het biegtgestoelte zat te bidden.

Saint Roch. Dit is eene grote kerk
en zande wy mooi zyn indien zij
niet zoo vuil was. Zij zcheen my
toe noch al bezagt te worden.

Het briefje dat hier in ligt heb ik zien unterschrijven
door een man zonder zijne handen te gebruiken.
Hy zat op straat aan een tafeltje, en schreef met
een pen die aan de linker zijde aan zijn lyf
was vastgemaakt. Zijne vrouw die by hem
thand deed het woord, en ontving de kleine giften
der voorbygangers.

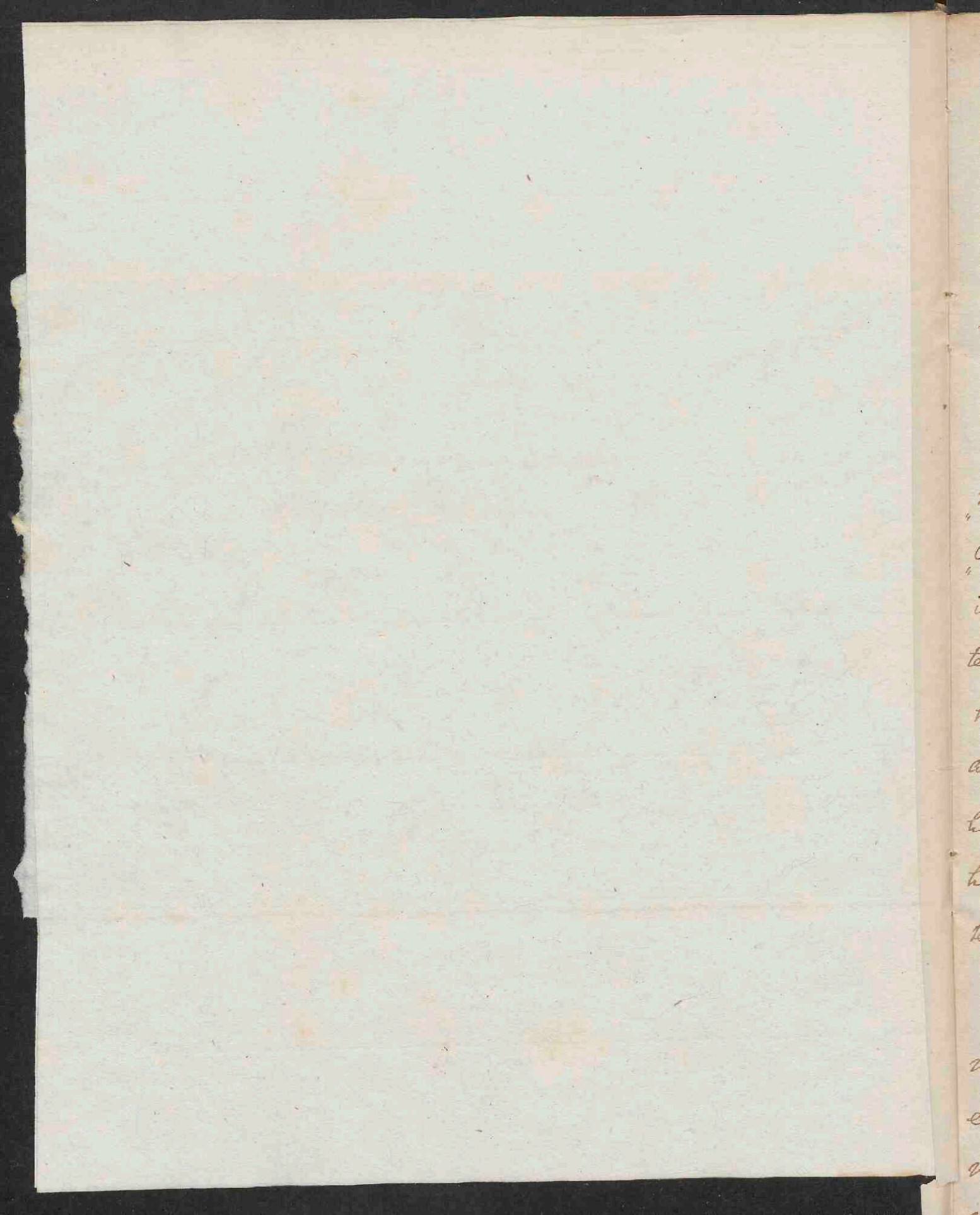
David ...

Mes
Bonnefaisants

Je vous fais voir avec plaisir
Que je suis parvenu à écrire & faire
des traits avec mon ventre;

Par moi
Remy Copley
d'Orléans

Paris 24. 8me / 855

In het voorste plyn van 't Palais-royal heb ik meermalen een
man zien staan die aan 't volk drie muizen vertoonde die hij kon-
sten liet doen. Dit nieuwsgierigheid begaf ik mij ook eens onder
den troep die hem omringde; en kon mij niet onthouden de aan-
kondiging die hy op zyne muizenhoof geplaatst had af te schry-
ven, heffieurs et Dames, j'ai l'honneur de vous prévenir que
non seulement je possède le talent d'instruire les souris;
celui de les détruire est également à ma disposition. Hier door
ik niet verder voort te gaan want men begon meer naar mij
te zien dan naar de muizen, en daer ik om te schryven myne
handen moest gebruiken, zonder zeer zeker myne zakken van
agteren in weinig oogenblikken geledigd zijn. Ik las dus alleen
het vervolg en bevond dat de muizen-leermeester in denzelfden
hoogdravenden styl eene paeder aankondigde om de muizen
te verdryven.

2.

Onlangs in 't Palais-royal zittende te eeten kwam een man
mij zeer vriendchappelyk aanspreken, en zeide mij dat hy hier
een flesje had met Esence vestimentale, dat hy opzettelyk
voor my bewaard had, en dat hy mij voor den geringen prijs
van vyf franken zoude overdoen. By het insien van de aan-
kondiging die by het flesje was bevond ik dat de Esence

vestimentale een waterkje was om vlakken mit de klere te
doen, en dat de vriendelyke man een kwakzalver was. Ik
bedankte hem voor zyne vriendelykheid, en met eene diepe
binging ging hij meder heen.

3.

Ik zie op de hoeken der straten eene aankondiging met grote
letters gedrukt, behelrende eene nieuwe uitvinding van eene
Composition oleometallicentique pour les cuirs a rasoirs.
Om het aanspreekel noch meer luister by te zetten is er boven
aan een grote scheerriem in 't zwart afgebeeld!

4.

Desen morgen door de Rue Grammont passerende sach ik het
plys van een hotel met eene menigte menschen berocht, en
verscheide gendarmes die daar orde schenen te houden. Mijn aan-
dacht viel op eene byzonderheid, dat eelt op den hoes, of op
den schouder, de dames op den ridicule of elders een groot
nummer met kryt geschreven draegen: en toen ik er op lette
zag ik eene vrouw van jaren die zich by het binnentornen
aan een der gendarmes verwoegde, welke dadelijk op haren
bruinen breisak N 169 schreef. Toen ik vroeg wat dit
betekende, zeide men my, dat hier was het Bureau de Pies.

faisance du Citoyen Lafarge, en dat het nummer diende om elk
op zijn beurt binnen te laten.

10 oct. 1818.

5.

Derem avond zat naast mij in 't Theatre Francais, een kleine jonge
van 10 a 12 jaar, die alle de acteurs en actrices nauwkeurig ken-
de en nooit verzuimde mij derzelver namen te zeggen zo dra
zij op het toneel verscheenen. Eindelijk vroeg ik den kleinen
jongen hoe hy toch zoo wel onderricht kwam van dit alle.

"Mais comment, Monsieur, ne connoitrez-je pas tout cela,
mon pere est l'ordonneur du Theatre Francais, et ma mere
m'a déjà porté dans ses bras a la porte du paradis, dont
elle étoit ouvreuse, lorsque je n'avois que huit mois.
Maintenant elle est bien mieux placée; c'est elle qui ouvre
les premières loges."

6.

16 oct. 1818

Ondanks bevond ik mij in 't spectacle de fantasmagorie van
M. Robertson. Naast mij zat een heer met een dame, die met
hun eigen nyting kwamen en een zeer vaarzaam voorkamen
hadden. Bij elke vertoning legde Mynheer aan Zyne dame
uit wat het verbeelde. Een dier ontleggingen is mij om
derzelver bijzonderheid in 't geheugen gebleven. Er wierd aan
gekondigd. "Un fantome apparait à Littleton" dadelyk reide de

welanderichte man met luider stemme, C'est une ville de
"la Chine"

